

คู่มือการป้องกันการกระทำผิด
เกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์
ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม
มาตรา 126 และมาตรา 127

คู่มือการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับการขัดกัน
ระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม
ตามมาตรา 126 และมาตรา 127
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

คำนำ

การจัดทำคู่มือเล่มนี้ มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ประกาศกำหนดตำแหน่ง มิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ได้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถใช้เป็นแนวปฏิบัติในการเตรียมตัวเพื่อเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งยังสามารถใช้ในการปฏิบัติตนระหว่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและในภายหลังจากการพ้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วย

คู่มือเล่มนี้ จึงได้นำเสนอกฎหมายที่มีการบัญญัติเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม การเปรียบเทียบกฎหมาย การห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐและคู่สมรสมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมและโทษที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะได้รับในกรณีที่ได้ดำเนินกิจการที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ประกอบกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมจะเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับประมวลจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น คู่มือเล่มนี้จึงสามารถใช้เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการปฏิบัติตนในระหว่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ และจะมีส่วนช่วยส่งเสริมในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการป้องกันการทุจริต อันเป็นงานในมิติอีกหน้าที่หนึ่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

สำนักงาน ป.ป.ช. จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ใช้คู่มือเล่มนี้ในการปฏิบัติงานจะสามารถนำทางให้ท่านผู้อ่านที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือที่จะเตรียมตัวเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐจะไม่ดำเนินการใด ๆ ที่เรียกว่ามีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือเกิดการขัดแย้งกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม และหากเป็นจริงตามจุดประสงค์ข้างต้นแล้วก็จะส่งผลดีต่อประเทศชาติและเกิดผลดีต่อส่วนรวม

สำนักงาน ป.ป.ช.
กรกฎาคม 2563

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทที่ 1 การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

1.1	ประโยชน์ส่วนบุคคล	1
1.2	ประโยชน์ส่วนรวม (ประโยชน์สาธารณะ)	1
1.3	การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม	2
1.4	รูปแบบของการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม	2

บทที่ 2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

2.1	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	5
2.1.1	กฎหมายที่กำหนดเรื่องการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้เป็นการเฉพาะ	5
2.1.2	กฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับเรื่องการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม	13
2.2	บทกำหนดโทษ	21
2.2.1	โทษทางจริยธรรมและโทษทางวินัย	21
2.2.2	โทษทางอาญา	25

บทที่ 3 การกระทำอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามมาตรา 126 และมาตรา 127

3.1	ตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐและคู่สมรสที่ห้ามดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	31
3.1.1	ตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามกระทำการตามมาตรา 126	31
3.1.2	ตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามกระทำการตามมาตรา 127	34
3.1.3	คู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม	37
3.2	ลักษณะและองค์ประกอบที่ห้ามเจ้าพนักงานของรัฐกระทำการ	38
3.2.1	การกระทำของเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามตามมาตรา 126	38
3.2.2	การกระทำของเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามตามมาตรา 127	55
3.3	การบังคับใช้มาตรา 126 และมาตรา 127 กับเจ้าพนักงานของรัฐ	55
3.3.1	มาตรา 126	55
3.3.2	มาตรา 127	55

3.4 ผลของการฝ่าฝืนมาตรา 126 และมาตรา 127 และบทกำหนดโทษ	56
3.4.1 ผลของการฝ่าฝืนถือเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม	56
3.4.2 โทษทางอาญาตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต	56
3.5 บทสรุป	57
บทที่ 4 แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันมิให้มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติ มาตรา 126 และ มาตรา 127 ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	
4.1 การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง (ก่อนเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ)	59
4.2 การปฏิบัติหน้าที่หรือการดำรงตนในระหว่างเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ	60
4.3 การดำเนินกิจการในภายหลังที่ได้พ้นจากตำแหน่ง (พ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐยังไม่ถึง 2 ปี)	62
บทที่ 5 บทสรุป	
5.1 รูปภาพหลักเกณฑ์การห้ามเจ้าพนักงานของรัฐและคู่สมรสดำเนินการ ตามมาตรา 126	66
5.2 รูปภาพหลักเกณฑ์การห้ามเจ้าพนักงานของรัฐดำเนินการภายใน 2 ปี นับแต่พ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา 127	67
5.3 แผนภาพกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงที่อยู่ในอำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณี การกระทำขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม	68
5.4 ถ้าม/ตอบ	69
ภาคผนวก ก ตำแหน่งที่อยู่ภายใต้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา 126 และมาตรา 127 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	71
ภาคผนวก ข ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ที่ออกความในมาตรา 126 และมาตรา 127 แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561	91
บรรณานุกรม	99

บทที่ 1

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ในบทนี้จะกล่าวถึงประโยชน์ส่วนบุคคล ประโยชน์ส่วนรวม การกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม รวมถึงรูปแบบต่าง ๆ ของการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ขอบเขตของการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม และความสัมพันธ์ของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมกับการทุจริตต่อหน้าที่ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 126 และมาตรา 127 ดังนี้

1.1 ประโยชน์ส่วนบุคคล

ประโยชน์ส่วนบุคคล หมายถึง การที่บุคคลทั่วไปในสถานะเอกชน หรือเจ้าพนักงานของรัฐ ในสถานะเอกชนได้ทำกิจกรรมหรือได้กระทำการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ส่วนตน ครอบครัว ญาติ เพื่อน หรือกลุ่มในสังคมที่มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประกอบอาชีพ การทำธุรกิจ การค้า การลงทุน เพื่อหาประโยชน์ในทางการเงินหรือในทางทรัพย์สินต่าง ๆ เป็นต้น

1.2 ประโยชน์ส่วนรวม (ประโยชน์สาธารณะ)

ประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ หมายถึง การที่บุคคลใด ๆ ในสถานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐได้กระทำการใด ๆ ตามหน้าที่ หรือได้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีวัตถุประสงค์หรือมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม หรือการรักษาประโยชน์ส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ของรัฐ อันเป็นการดำเนินการในอีกส่วนหนึ่งที่แยกออกมาจากการดำเนินการตามหน้าที่ในสถานะของเอกชน

การทำหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐจึงมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และจะมีรูปแบบของความสัมพันธ์หรือมีการกระทำในลักษณะต่าง ๆ ที่เหมือนหรือคล้ายกับการกระทำของบุคคลในสถานะเอกชน เพียงแต่การกระทำในสถานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐกับการกระทำในสถานะเอกชนจะมีความแตกต่างกันที่วัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือประโยชน์สุดท้ายที่แตกต่างกัน

1.3 การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมของเจ้าพนักงานของรัฐ หมายถึง การที่เจ้าพนักงานของรัฐได้ตกอยู่ในฐานะเป็นผู้มีส่วนได้เสียในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติห้ามไว้ และเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นยังได้เข้าไปพิจารณาดำเนินการในกิจการสาธารณะที่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในกิจการของรัฐเพื่อประโยชน์ของรัฐ แต่เมื่อเจ้าพนักงานของรัฐผู้พิจารณาได้มีผลประโยชน์ส่วนตนเข้าไปแอบแฝงหรือได้นำประโยชน์ส่วนตนเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ รวมถึงการมีส่วนได้เสียในรูปแบบต่าง ๆ ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของการดำเนินงานที่เป็นกิจการส่วนรวมของรัฐ เช่น การบริหารงานภาครัฐ หรือในการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐ การพิจารณาดำเนินการดังกล่าวข้างต้นของเจ้าพนักงานของรัฐที่ได้นำประโยชน์ส่วนตนเข้ามาเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ในการดำเนินการใด ๆ ที่เป็นงานในอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐ การดำเนินการที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

1.4 รูปแบบของการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

การกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม สามารถจำแนกการกระทำออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1) การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ (Accepting benefits) ซึ่งผลประโยชน์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สิน ของขวัญ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกันนี้ และผลจากการรับผลประโยชน์ต่าง ๆ นั้น อาจส่งผลต่อการตัดสินใจของเจ้าพนักงานของรัฐในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ เช่น การรับของขวัญจากบริษัทที่เป็นคู่สัญญา หรือบริษัทขายยาหรืออุปกรณ์การแพทย์สนับสนุนค่าเดินทางให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ไปประชุมเรื่องอาหารและยาที่ต่างประเทศ หรือหน่วยงานราชการรับเงินบริจาคสร้างสำนักงานจากธุรกิจที่เป็นลูกค้าของหน่วยงาน หรือแม้กระทั่งในการใช้งบประมาณของรัฐเพื่อจัดซื้อจัดจ้างแล้วเจ้าหน้าที่ได้รับของแถมหรือประโยชน์อื่นตอบแทน

2) การทำธุรกิจกับตนเอง (Self-dealing) หรือเป็นคู่สัญญา (Contracts) เป็นการที่เจ้าพนักงานของรัฐ โดยเฉพาะผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเข้าไปมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานที่ตนสังกัด โดยอาจจะเป็นเจ้าของบริษัทที่ทำสัญญาเอง หรือเป็นของเครือญาติ สถานการณ์เช่นนี้เกิดบทบาทที่ขัดแย้ง หรือเรียกได้ว่าเป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายในเวลาเดียวกัน เช่น การใช้ตำแหน่งหน้าที่ทำให้หน่วยงานของรัฐทำสัญญาซื้อสินค้าจากบริษัทของตนเอง หรือจ้างบริษัทของตนเป็นที่ปรึกษา หรือซื้อที่ดินของตนเองในการจัดสร้างสำนักงาน

3) **การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะหรือหลังเกษียณ (Post-employment)** เป็นการที่เจ้าพนักงานของรัฐลาออกจากหน่วยงานของรัฐ และไปทำงานในบริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกันหรือบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานเดิม โดยบุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสาธารณะมาก่อนมักจะรู้ข้อมูลความลับ ขั้นตอนวิธีการทำงาน หรือมีอิทธิพลต่อเจ้าหน้าที่ที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่ และใช้อิทธิพลหรือความสัมพันธ์จากที่เคยดำรงตำแหน่งในหน่วยงานเดิมนั้น หาประโยชน์ให้กับบริษัทและตนเอง เช่น ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การอาหารและยา ลาออกจากงานราชการและไปทำงานในบริษัทผลิตหรือขายยา

4) **การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting)** รูปแบบนี้มีได้หลายลักษณะ เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะตั้งบริษัทดำเนินธุรกิจที่เป็นการแข่งขันกับหน่วยงานหรือองค์การสาธารณะที่ตนสังกัด หรือการรับจ้างเป็นที่ปรึกษาโครงการ อาศัยตำแหน่งราชการสร้างความน่าเชื่อถือว่าโครงการของผู้ว่าจ้างจะไม่มีปัญหาติดขัดในการพิจารณาจากหน่วยงานที่ที่ปรึกษานั้นสังกัดอยู่ หรือในกรณีที่เป็นผู้ตรวจสอบบัญชีของกรมสรรพากร ก็รับงานพิเศษเป็นที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ทำบัญชีให้กับบริษัทที่ต้องถูกตรวจสอบ

5) **การรู้ข้อมูลภายใน (Inside information)** เป็นสถานการณ์ที่เจ้าพนักงานของรัฐใช้ประโยชน์จากการที่ตนเองรับรู้ข้อมูลภายในหน่วยงาน และนำข้อมูลนั้นไปหาผลประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้อง อาจจะไปหาประโยชน์โดยการขายข้อมูลหรือเข้าเอาประโยชน์เสียเอง เช่น ทราบว่ามีการตัดถนนผ่านบริเวณใด ก็จะเข้าไปซื้อที่ดินนั้นในนามของภรรยา หรือทราบว่าจะมีการซื้อขายที่ดินเพื่อทำโครงการของรัฐ ก็จะเข้าไปซื้อที่ดินนั้นเพื่อเก็งกำไรและขายให้กับรัฐในราคาที่สูงขึ้น

6) **การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ธุรกิจส่วนตัว (Using your employer's property for private advantage)** เป็นการที่เจ้าพนักงานของรัฐนำเอาทรัพย์สินของราชการซึ่งจะต้องใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการเท่านั้นไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง หรือการใช้ให้ผู้ได้บังคับบัญชาไปทำงานส่วนตัว เช่น การนำเครื่องใช้สำนักงานต่าง ๆ กลับไปใช้ที่บ้าน การนำรถยนต์ราชการไปใช้ในงานส่วนตัว

7) **การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork-barreling)** เป็นการที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้บริหารระดับสูงอนุมัติโครงการไปลงพื้นที่หรือบ้านเกิดของตนเอง หรือการใช้งบประมาณสาธารณะเพื่อหาเสียง เช่น การที่รัฐมนตรีอนุมัติโครงการไปลงพื้นที่หรือบ้านเกิดตนเอง

8) การใช้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง (Nepotism) เป็นการ
ใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง หรืออาจจะเรียกว่า ระบบอุปถัมภ์
พิเศษ เช่น การที่เจ้าพนักงานของรัฐใช้อิทธิพลหรือใช้อำนาจหน้าที่ทำให้หน่วยงานของตน
เข้าทำสัญญากับบริษัทของพี่น้องของตน

9) การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือหน่วยงานของรัฐอื่น
(Influence) เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง เช่น เจ้าพนักงานของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่
ข่มขู่ผู้ได้บังคับบัญชาให้หยุดทำการตรวจสอบบริษัทของเครือญาติของตน

10) การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมรูปแบบอื่น ๆ คือ
พฤติการณ์ของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมที่นอกเหนือจาก
9 รูปแบบดังกล่าว

บทที่ 2

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล กับประโยชน์ส่วนรวม

ในบทนี้จะกล่าวถึงกฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่บัญญัติห้ามเจ้าพนักงานของรัฐกระทำการ
ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม โดยจะกล่าวเฉพาะในส่วนของ
เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามและมีหลักการของกฎหมาย
อย่างเดียวกันตามมาตรา 126 และมาตรา 127 และได้ทำการเปรียบเทียบตำแหน่งเจ้าพนักงาน
ของรัฐที่ต้องห้ามกระทำการ และบทกำหนดโทษเมื่อมีการฝ่าฝืนกฎหมายนั้น ๆ อาทิ รัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 รวมถึงประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติสภาตำบลและ
องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา
พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539
และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ
พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และประมวลจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว

2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.1.1. กฎหมายที่กำหนดเรื่องการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม
ไว้เป็นการเฉพาะ

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการเป็น
ผู้มีส่วนได้เสียหรือการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้
ดังนี้

มาตรา 184 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง

(1) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(2) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(3) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานปกติ

(4) ไม่กระทำการใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนโดยมิชอบ

มาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา รับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดินที่เกี่ยวข้องกับกิจการของสภา หรือกรรมการตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

ให้นำ (2) และ (3) มาบังคับใช้แก่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภานั้นที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ให้กระทำการตามมาตรา 184 นี้ด้วย

มาตรา 185 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ใช้สถานะหรือตำแหน่ง การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภากระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่เป็นการก้าวก่าย หรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

(2) กระทำการในลักษณะที่ทำให้ตนมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่เป็นการดำเนินการในกิจการของรัฐสภา

(3) การบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือนหรือการให้พ้นจากตำแหน่งของข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีใช้ข้าราชการการเมือง พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา 186 ให้นำความในมาตรา 184 มาใช้บังคับแก่รัฐมนตรีด้วยโดยอนุโลมเว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(1) การดำรงตำแหน่งหรือการดำเนินการที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่หรืออำนาจของรัฐมนตรี

(2) การกระทำตามหน้าที่และอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดิน หรือตามนโยบายที่ได้แถลงต่อรัฐสภา หรือตามที่กฎหมายบัญญัติ

นอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งกระทำการใด ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการก้ำก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ของตนเองของผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองโดยมิชอบตามที่กำหนดในมาตรฐานทางจริยธรรม

มาตรา 187 รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และต้องไม่เป็นลูกจ้างของบุคคลใด

ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีตามวรรคหนึ่งต่อไป ให้แจ้งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้โอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้แก่นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

รัฐมนตรีจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามวรรคสองไม่ว่าในทางใด ๆ มิได้

มาตรานี้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ให้ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี และการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใด ๆ ด้วย

2) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(1) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติห้ามเจ้าพนักงานของรัฐดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้ ดังนี้

มาตรา 126 นอกจากเจ้าพนักงานของรัฐที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ห้ามมิให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

(1) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(2) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(3) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(4) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้าง ในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐตามวรรคหนึ่งด้วยโดยให้ถือว่า การดำเนินกิจการของคู่สมรสเป็นการดำเนินกิจการของเจ้าพนักงานของรัฐ เว้นแต่เป็นกรณีที่คู่สมรสนั้นดำเนินการอยู่ก่อนที่เจ้าพนักงานของรัฐจะเข้าดำรงตำแหน่ง

คู่สมรสตามวรรคสองให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เจ้าพนักงานของรัฐที่มีลักษณะตาม (2) หรือ (3) ต้องดำเนินการไม่ให้มีลักษณะดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง

มาตรา 127 ห้ามมิให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ดำเนินการใดตามมาตรา 126 (4) ภายในสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

(2) ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(2.1) ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา 126 พ.ศ. 2563

ข้อ 4 วัตถุประสงค์ของมาตรา 126 เป็นการป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งมีที่มาจากการที่เจ้าพนักงานของรัฐได้รับมอบอำนาจจากรัฐ ทำให้มีอำนาจในการอนุมัติ อนุญาต การให้สัมปทาน และลงนามในสัญญาต่าง ๆ รวมถึงเจ้าพนักงานของรัฐที่มีอำนาจในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี ดังนั้น เจ้าพนักงานของรัฐที่อยู่ภายใต้บังคับตามมาตรา 126 ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดจึงหมายถึงผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ และรวมถึงเจ้าพนักงานของรัฐที่ได้รับมอบอำนาจให้กระทำการดังกล่าว

(1) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

1.1 นายกรัฐมนตรี

1.2 รัฐมนตรี

1.3 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1.4 สมาชิกวุฒิสภา

(2) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

2.1 สำหรับข้าราชการพลเรือน

2.1.1 หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรม

2.2 สำหรับข้าราชการทหาร

2.2.1 ปลัดกระทรวงกลาโหม

2.2.2 ผู้บัญชาการทหารสูงสุด

2.2.3 ผู้บัญชาการเหล่าทัพ

2.3 ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

2.4 ผู้ว่าราชการจังหวัด

2.5 ปลัดกรุงเทพมหานคร

2.6 กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วย

วิธีการงบประมาณ

2.7 หัวหน้าหน่วยงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

2.7.1 เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

2.7.2 เลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

2.7.3 เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตแห่งชาติ

2.7.4 เลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2.8 ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

2.8.1 เลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

2.8.2 เลขานุการสำนักงานศาลยุติธรรม

2.8.3 เลขานุการสำนักงานศาลปกครอง

2.8.4 เลขานุการสภาผู้แทนราษฎร

2.8.5 เลขานุการวุฒิสภา

(3) ผู้บริหารท้องถิ่น

3.1 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

3.2 นายกเมืองพัทยา

3.3 นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

3.4 นายกเทศมนตรี

3.5 นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

(2.2) ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

เรื่อง กำหนดจำนวนหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ถือหุ้นได้ตาม
มาตรา 126 (2) พ.ศ. 2563

ข้อ 3 ให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดตามมาตรา 126 (2) ได้ไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทนั้น

(2.3) ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดจำนวนหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ถือหุ้นได้ตามมาตรา 126 (3) พ.ศ. 2563

ข้อ 3 ให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดตามมาตรา 126 (3) ได้ไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทนั้น

(2.4) ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งซึ่งต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามมาตรา 127 พ.ศ. 2563

ข้อ 3 ให้ตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นตำแหน่งซึ่งต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามมาตรา 126 (4)

- (1) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
 - 1.1 นายกรัฐมนตรี
 - 1.2 รัฐมนตรี
 - 1.3 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 - 1.4 สมาชิกวุฒิสภา
- (2) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง
 - 2.1 สำหรับข้าราชการพลเรือน
 - 2.1.1 หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรม
 - 2.2 สำหรับข้าราชการทหาร
 - 2.2.1 ปลัดกระทรวงกลาโหม
 - 2.2.2 ผู้บัญชาการทหารสูงสุด
 - 2.2.3 ผู้บัญชาการเหล่าทัพ
 - 2.3 ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
 - 2.4 ผู้ว่าราชการจังหวัด

2.5 ปลัดกรุงเทพมหานคร

2.6 ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการ งบประมาณ

2.7 หัวหน้าหน่วยงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

2.7.1 เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

2.7.2 เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

2.7.3 เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตแห่งชาติ

2.7.4 เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2.8 ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

2.8.1 เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

2.8.2 เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

2.8.3 เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

2.8.4 เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

2.8.5 เลขาธิการวุฒิสภา

(2.5) ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

เรื่อง หลักเกณฑ์ของผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสอันถือว่าเป็นคู่สมรส
พ.ศ. 2561

ข้อ 3 บุคคลซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสกับ
เจ้าพนักงานของรัฐ และมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ให้ถือเป็นคู่สมรสตามมาตรา 102 วรรคสอง
และมาตรา 126 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

(1) ได้ทำพิธีมงคลสมรสหรือพิธีอื่นใดในทำนองเดียวกันกับเจ้าพนักงาน
ของรัฐ โดยมีบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลภายนอกรับทราบว่าเป็นการอยู่กินเป็นสามีภริยากันตาม
ประเพณี

(2) เจ้าพนักงานของรัฐแสดงให้เห็นปรากฏว่ามีสถานะเป็นสามีภริยากัน
หรือมีพฤติการณ์เป็นที่รับรู้ของสังคมทั่วไปว่ามีสถานะดังกล่าว

ทั้งนี้ ให้ความหมายรวมถึงบุคคลซึ่งจดทะเบียนสมรสกับเจ้าพนักงาน
ของรัฐและต่อมาได้จดทะเบียนหย่าขาดจากกันตามกฎหมาย แต่ยังแสดงให้เห็นปรากฏหรือมีพฤติการณ์
ซึ่งเป็นที่รับรู้ของสังคมทั่วไปว่ามีสถานะเป็นสามีหรือภริยากัน

2.1.2 กฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

กฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมซึ่งมีการกำหนดเรื่องการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้ในส่วนของการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของเจ้าพนักงานของรัฐ โดยอาจจะบัญญัติไว้ในคุณสมบัติของเจ้าพนักงานของรัฐ หรืออาจจะบัญญัติไว้ในลักษณะต้องห้ามก่อนเข้ารับตำแหน่งของเจ้าพนักงานของรัฐ หรืออาจจะบัญญัติไว้ทั้งในคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามก่อนเข้ารับตำแหน่งของเจ้าพนักงานของรัฐ ดังนี้

1) กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้ ดังนี้

มาตรา 44/3 นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นใดในส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ เว้นแต่ตำแหน่งที่ดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินหรือตามนโยบายของรัฐบาล

(2) รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ เป็นพิเศษจากส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ นอกเหนือไปจากที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติกับบุคคลในธุรกิจการงานตามปกติ

(3) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น หรือมีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น โดยมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าเป็นการต่างตอบแทนหรือเอื้อประโยชน์ส่วนตนระหว่างกัน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลดังกล่าวตามวรรคหนึ่งได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกันและมีให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลดังกล่าวตามวรรค หนึ่งรับเงินตอบแทนค่าเบี้ยประชุมหรือเงินอื่นใดเนื่องจากการดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา สมาชิกวุฒิสภา วุฒิสภา หรือสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือสภาท้องถิ่นอื่น หรือกรรมการที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นโดยตำแหน่ง

ให้นำความใน (3) มาใช้บังคับแก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดด้วย โดยอนุโลม

(2) เทศบาล

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้ ดังนี้

มาตรา 48 จตุทศ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี ต้องไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นใดในส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เว้นแต่ตำแหน่งที่ดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน หรือตามนโยบายของรัฐบาล

(2) รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ เป็นพิเศษจากส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ นอกเหนือไปจากที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติกับบุคคลใน ธุรกิจการงานตามปกติ

(3) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่เทศบาลนั้น หรือมีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น โดยมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าเป็นการต่างตอบแทนหรือเอื้อประโยชน์ส่วนตนระหว่างกัน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

บทบัญญัติตามมาตรานี้มิให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลดังกล่าวตามวรรคหนึ่งได้รับเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญหรือเงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลดังกล่าวตามวรรคหนึ่งรับเงินตอบแทนค่าเบี้ยประชุมหรือเงินอื่นใด เนื่องจากการดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภาหรือวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรหรือสภาเทศบาลหรือสภาท้องถิ่นอื่น หรือกรรมการที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นโดยตำแหน่ง

ให้นำความใน (3) มาใช้บังคับแก่สมาชิกสภาเทศบาลด้วยโดยอนุโลม

(3) องค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้ ดังนี้

มาตรา 64/2 นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นใดในส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ เว้นแต่ตำแหน่งที่ดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินหรือตามนโยบายของรัฐบาล

(2) รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ เป็นพิเศษจากส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจนอกเหนือไปจากที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติกับบุคคล ในธุรกิจการงานตามปกติ

(3) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น หรือมีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือ ให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น โดยมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าเป็นการต่างตอบแทนหรือ เอื้อประโยชน์ส่วนตนระหว่างกัน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลดังกล่าวตามวรรคหนึ่งได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จบำนาญ หรือเงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกันและมีให้ใช้บังคับ กับกรณีที่บุคคลดังกล่าวตามวรรคหนึ่งรับเงินตอบแทนค่าเบี้ยประชุมหรือเงินอื่นใดเนื่องจากการดำรงตำแหน่งกรรมการของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา สภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสภาท้องถิ่นอื่น หรือกรรมการที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นโดยตำแหน่ง

ให้นำความใน (3) มาใช้บังคับแก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย โดยอนุโลม

(4) กรุงเทพมหานคร

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้ ดังนี้

มาตรา 51 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต้องไม่กระทำการ ดังต่อไปนี้

(1) ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ การพาณิชย์ของกรุงเทพมหานครหรือบริษัทซึ่งกรุงเทพมหานครถือหุ้น หรือตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เว้นแต่ตำแหน่งที่ต้องดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือเป็นการ ปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินหรือตามนโยบายของรัฐบาล

(2) รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ เป็นพิเศษจากส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร หรือบริษัทซึ่งกรุงเทพมหานครถือหุ้นนอกเหนือ ไปจากที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือการพาณิชย์หรือบริษัทปฏิบัติกับบุคคล ในธุรกิจการงานตามปกติ

(3) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่ กรุงเทพมหานคร หรือมีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น โดยมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าเป็นการต่างตอบแทนหรือเอื้อประโยชน์ส่วนตนระหว่างกัน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับ กรุงเทพมหานคร อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่ในส่วนที่เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทมหาชนจำกัดอยู่ก่อนได้รับการเลือกตั้ง

บทบัญญัติตามมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่ว่าราชการกรุงเทพมหานครรับ เบี้ยหวัด บำเหน็จบำนาญหรือเงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับในกรณีที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครรับเงินตอบแทน เงินค่าเบี้ยประชุม หรือเงินอื่นใด เนื่องจากการดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภาหรือวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎร หรือ สภากรุงเทพมหานครหรือสภาท้องถิ่นอื่น หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือกรรมการที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นโดยตำแหน่ง

ให้นำความใน (2) และ (3) มาใช้บังคับแก่สมาชิกสภากรุงเทพมหานครด้วยโดยอนุโลม

(5) เมืองพัทยา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้บัญญัติเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้ ดังนี้

มาตรา 49 นายกเมืองพัทยา รองนายกเมืองพัทยา เลขาธิการนายกเมืองพัทยา ผู้ช่วยเลขานุการนายกเมืองพัทยา ประธานที่ปรึกษา และที่ปรึกษา ต้องไม่กระทำการ ดังต่อไปนี้

(1) ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ การพาณิชย์ของเมืองพัทยาหรือบริษัทซึ่งเมืองพัทยาลือหุ้น หรือตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นหรือพนักงาน ส่วนท้องถิ่น เว้นแต่ตำแหน่งที่ต้องดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินหรือตามนโยบายของรัฐบาล

(2) รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ เป็นพิเศษจากส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือการพาณิชย์ของเมืองพัทยาหรือบริษัทซึ่งเมืองพัทยาลือหุ้น นอกเหนือไปจาก ที่ ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือการพาณิชย์หรือบริษัท ปฏิบัติกับบุคคลในธุรกิจ การงานตามปกติ

(3) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่เมืองพัทยา หรือมีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

โดยมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าเป็นการต่างตอบแทนหรือเอื้อประโยชน์ส่วนตนระหว่างกัน หรือเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับเมืองพัทยาอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่ในส่วนที่เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทมหาชนจำกัดอยู่ก่อนได้รับการเลือกตั้ง

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งรับเงินตอบแทนค่าเบี้ยประชุมหรือเงินอื่นใดเนื่องจากการดำรงตำแหน่ง กรรมการหรือของรัฐบาลสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือสภาเมืองพัทยาหรือสภาท้องถิ่นอื่น หรือกรรมการที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นโดยตำแหน่ง

ให้นำความใน (2) และ (3) มาใช้บังคับแก่สมาชิกด้วยโดยอนุโลม

2) กฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจและพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

กฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ จะบัญญัติเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้เป็นลักษณะต้องห้ามการดำรงตำแหน่งต่าง ๆ โดยกฎหมายแต่ละฉบับใช้ถ้อยคำแตกต่างกันไปแล้วแต่รัฐวิสาหกิจนั้น ๆ อาทิ พระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พระราชบัญญัติการท่าเรือแห่งประเทศไทย พระราชบัญญัติสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม นอกจากนี้พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ยังได้บัญญัติเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้ ดังนี้

พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา 5 กรรมการของรัฐวิสาหกิจนอกจากต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้สำหรับรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ แล้ว ยังต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ด้วย

- (8) ไม่เป็นผู้ถือหุ้นของรัฐวิสาหกิจนั้นหรือผู้ถือหุ้นของนิติบุคคลที่รัฐวิสาหกิจนั้นถือหุ้นอยู่
- (9) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในนิติบุคคลที่รัฐวิสาหกิจนั้นเป็นผู้ถือหุ้น เว้นแต่คณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจนั้นมอบหมายให้ดำรงตำแหน่งกรรมการหรือดำรงตำแหน่งอื่นในนิติบุคคลที่รัฐวิสาหกิจนั้นเป็นผู้ถือหุ้น

(10) ไม่เป็นกรรมการ หรือผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการจัดการ หรือมีส่วนได้เสีย ในนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้รับสัมปทาน ผู้ร่วมทุน หรือมีประโยชน์ได้เสียเกี่ยวข้องกับกิจการของรัฐวิสาหกิจนั้น เว้นแต่เป็นประธานกรรมการ กรรมการ หรือผู้บริหารโดยการมอบหมายของรัฐวิสาหกิจนั้น

ความใน (8) มิให้ใช้บังคับแก่กรรมการที่ไม่เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำตำแหน่งของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และกรรมการนั้นถือหุ้นไม่เกินร้อยละศูนย์จุดห้าของทุนชำระแล้ว ของรัฐวิสาหกิจซึ่งตนเป็นกรรมการหรือนิติบุคคลที่รัฐวิสาหกิจซึ่งตนเป็นกรรมการถือหุ้นอยู่

3) พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้ ดังนี้

มาตรา 13 เจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้จะทำการพิจารณาทางปกครองไม่ได้

- (1) เป็นคู่กรณีเอง
- (2) เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสของคู่กรณี
- (3) เป็นญาติของคู่กรณีคือ เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้อง หรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น
- (4) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทนของคู่กรณี
- (5) เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้หรือเป็นนายจ้างของคู่กรณี
- (6) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

4) ประมวลจริยธรรมและมาตรฐานทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

(1) มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่ง ในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระ พ.ศ. 2561

มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่ง ในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระ พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้ ดังนี้

หมวด 1 มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์

ข้อ 7 ต้องถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน

ข้อ 8 ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเองหรือผู้อื่น หรือมีพฤติการณ์ที่รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

ข้อ 9 ต้องไม่ขอ ไม่เรียก ไม่รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดในประการที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่

ข้อ 10 ต้องไม่รับของขวัญของกำนัล ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เว้นแต่เป็นการรับจากการให้โดยธรรมจรรยา และการรับที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับให้รับได้

ข้อ 11 ไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ข้อ 18 ไม่ปล่อยปละละเลยหรือยินยอมให้บุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่อยู่ในกำกับดูแลหรือความรับผิดชอบของตน เรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากคู่กรณี หรือจากบุคคลอื่นใดในประการที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน

ข้อ 22 อุทิศเวลาแก่ทางราชการ ไม่เบียดบังเวลาราชการไปประกอบธุรกิจเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่น

(2) ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ได้บัญญัติเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้ ดังนี้

“ข้าราชการ” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือน พนักงานราชการ และลูกจ้างในสังกัดราชการพลเรือน

หมวด 2 จริยธรรมข้าราชการพลเรือน

ข้อ 5 ข้าราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนโดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(1) ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูง หรือผู้มีบุญคุณส่วนตัว มาประกอบการใช้ดุลพินิจให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างจากบุคคลอื่นเพราะชอบหรือชัง

(2) ไม่ใช้เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย

(3) ไม่กระทำการใด หรือดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติการใดในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่ ในกรณีที่มีความเคลือบแคลงหรือสงสัย ให้ข้าราชการผู้นั้นยุติการกระทำดังกล่าวไว้ก่อน แล้วแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าส่วนราชการ และคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา เมื่อคณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยเป็นประการใดแล้วจึงปฏิบัติตามนั้น

(4) ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน่วยงานโดยตรงหรือหน้าที่อื่นในราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานของรัฐ ข้าราชการต้องยึดถือประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของทางราชการหรือประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตัวหรือส่วนกลุ่ม อันจำเป็นต้องวินิจฉัยหรือชี้ขาด ต้องยึดประโยชน์ของทางราชการและประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ข้อ 6 ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสวงหาประโยชน์ที่มีชอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตัวและประโยชน์ส่วนรวม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(1) ไม่เรียก รับ หรือยอมจะรับ หรือยอมให้ผู้อื่นเรียก รับ หรือยอมจะรับซึ่งของขวัญ แทนตนหรือญาติของตน ไม่ว่าก่อนหรือหลังดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เป็นการให้โดยธรรมจรรยา หรือเป็นการให้ตามประเพณีหรือให้แก่บุคคลทั่วไป

(2) ไม่ใช่ตำแหน่ง หรือกระทำการที่เป็นคุณ หรือเป็นโทษแก่บุคคลใดเพราะมีอคติ

(3) ไม่เสนอ หรืออนุมัติโครงการ การดำเนินการ หรือการดำเนินการหรือสัญญา ซึ่งตนเอง หรือบุคคลอื่นจะได้ประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือประมวลจริยธรรมนี้

ข้อ 8 ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการแก่ประชาชนโดยมีอัธยาศัยที่ดีและไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(5) ไม่เอื้อประโยชน์เป็นพิเศษให้แก่ญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูงหรือผู้มีบุญคุณ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมไม่เห็นแก่หน้าผู้ใด

(3) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2551

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้ ดังนี้

“ข้าราชการการเมือง” หมายความว่า นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และข้าราชการการเมืองอื่นที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีแต่งตั้งตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง

หมวด 1 ค่านิยมหลักของข้าราชการการเมือง

ข้อ 6 ข้าราชการการเมืองมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย รักษาประโยชน์ส่วนรวม ยึดหลักธรรมาภิบาล โดยจะต้องยึดมั่นในค่านิยมหลัก ดังนี้

- (1) ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (2) ยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม
- (3) มีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์สุจริต และรับผิดชอบ
- (4) ยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
- (5) ยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องเป็นธรรม และถูกกฎหมาย
- (6) ให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ
- (7) ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
- (8) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
- (9) ยึดมั่นในหลักจรรยาของการเป็นข้าราชการการเมืองที่ดี

2.2 บทกำหนดโทษ

2.2.1 โทษทางจริยธรรมและโทษทางวินัย

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติบทกำหนดโทษ หากมีการกระทำความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามมาตรา 184 มาตรา 185 มาตรา 186 และมาตรา 187 ไว้ดังนี้

มาตรา 101 สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

(7) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา 184 หรือมาตรา 185

มาตรา 111 สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง เมื่อ

(7) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 113 หรือกระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา 184 หรือมาตรา 185

มาตรา 170 ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ

(5) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา 186 หรือมาตรา 187

2) กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติบทกำหนดโทษหากมีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามมาตรา 44/3 ไว้ดังนี้

มาตรา 36 นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(5) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา 44/3 (1) หรือ (2)

(2) เทศบาล

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติบทกำหนดโทษหากมีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามมาตรา 48 จตุทศ ไว้ดังนี้

มาตรา 48 ปัญจทศ นายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(5) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา 48 จตุทศ

(3) องค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติบทกำหนดโทษหากมีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามมาตรา 64/2 ไว้ดังนี้

มาตรา 64 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(5) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา 64/2

(4) กรุงเทพมหานคร

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติบทกำหนดโทษหากมีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามมาตรา 51 ไว้ดังนี้

มาตรา 52 การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติในหมวดนี้ ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

(5) กระทำการอันเป็นการตอ้งห้ามตามมาตรา 186 หรือมาตรา 187

(5) เมืองพัทยา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติบทกำหนดโทษหากมีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามมาตรา 49 ไว้ ดังนี้

มาตรา 50 นายกเมืองพัทยาพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(6) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา 49

3) พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติบทกำหนดโทษหากมีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามมาตรา 5 (8) (9) และ (10) ไว้ดังนี้

มาตรา 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามที่กำหนดไว้สำหรับรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ แล้ว กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(3) เป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 5

4) พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติบทกำหนดโทษหากมีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามมาตรา 13 ไว้ดังนี้

มาตรา 14 เมื่อมีกรณีตามมาตรา 13 หรือคู่กรณีคัดค้านว่าเจ้าหน้าที่ผู้ใดเป็นบุคคลตามมาตรา 13 ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นหยุดการพิจารณาเรื่องไว้ก่อน และแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งทราบ เพื่อที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวจะได้มีคำสั่งต่อไป

การยื่นคำคัดค้าน การพิจารณาคัดค้าน และการสั่งให้เจ้าหน้าที่อื่นเข้าปฏิบัติหน้าที่แทนผู้ที่ถูกคัดค้านให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

5) ประมวลจริยธรรมและมาตรฐานทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

(1) มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. 2561

มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติบทกำหนดโทษหากมีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามหมวด 1 มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์ ข้อ 7, ข้อ 8, ข้อ 9, ข้อ 10, ข้อ 11, ข้อ 18 และ ข้อ 22 ไว้ดังนี้

หมวด 4 การฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม

ข้อ 27 การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด 1 ให้ถือว่า มีลักษณะร้ายแรง

การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด 2 และหมวด 3 จะถือว่า มีลักษณะร้ายแรงหรือไม่ ให้พิจารณาถึงพฤติกรรมการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ เจตนาและความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ นั้น

(2) ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ได้บัญญัติบทกำหนดโทษหากมีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามหมวด 2 จริยธรรมข้าราชการพลเรือน ข้อ 5, ข้อ 6 และ ข้อ 8 ไว้ดังนี้

หมวด 3 กลไกและระบบการบังคับใช้ประมวลจริยธรรม

ส่วนที่ 2 ระบบการบังคับใช้ประมวลจริยธรรม

ข้อ 18 การฝ่าฝืนจริยธรรมตามความในหมวด 2 ของประมวลจริยธรรมนี้เป็นความผิดวินัยตามกฎหมายว่าด้วยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. 2547 หรือระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 แล้วแต่กรณี

(3) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2551

ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ได้บัญญัติบทกำหนดโทษหากมีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามหมวด 1 คำนิยมหลักของข้าราชการการเมือง ข้อ 6 ไว้ดังนี้

หมวด 3 การกำกับดูแล

ข้อ 30 นายกรัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับดูแลการประพฤติปฏิบัติตนของรัฐมนตรี และข้าราชการการเมืองอื่นที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นไปตามระเบียบนี้ ในกรณีที่พบว่ามี การประพฤติปฏิบัติตนที่ไม่ถูกต้องตามระเบียบนี้ให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ

ข้อ 31 รัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับดูแลการประพฤติปฏิบัติตนของข้าราชการการเมืองอื่นที่รัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นไปตามระเบียบนี้ ในกรณีที่พบว่ามี การประพฤติปฏิบัติตนที่ไม่ถูกต้องตามระเบียบนี้ให้รัฐมนตรีดำเนินการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ

ถ้าปรากฏว่ารัฐมนตรีผู้ใดมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้นายกรัฐมนตรีแจ้งให้รัฐมนตรีผู้นั้นดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

2.2.2 โทษทางอาญา

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติบทกำหนดโทษหากมีการกระทำความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามมาตรา 126 และ มาตรา 127 ไว้ดังนี้

มาตรา 129 การกระทำความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติในหมวดนี้ ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

มาตรา 168 เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 126 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีความผิดตามมาตรา 126 วรรคสอง ถ้าพิสูจน์ได้ว่าเจ้าพนักงานของรัฐนั้นรู้เห็นยินยอมด้วย เจ้าพนักงานของรัฐนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 170 เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 127 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน หกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตารางสรุปกฎหมายที่เกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

ลำดับ	กฎหมาย	เจ้าพนักงานของรัฐที่ถูกบังคับใช้	บทกำหนดโทษ
1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560		
	มาตรา 184	- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา - คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา - บุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภานั้นที่ดำเนินการในลักษณะที่ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการหรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา - รัฐมนตรี	- สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามมาตรา 101 (7) - สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามมาตรา 111 (7) - ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามมาตรา 170 (5)
	มาตรา 185	- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา	
	มาตรา 186	- รัฐมนตรี	
	มาตรา 187	- รัฐมนตรี - คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี - บุคคลอื่นซึ่งเกี่ยวข้องกับการถือหุ้นของรัฐมนตรีตามมาตรา 187	
2	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561		
	มาตรา 126	- กรรมการ ป.ป.ช. - ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ - เจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด - คู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐ (หมายความว่ารวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส)	ฝ่าฝืนมาตรา 126 ต้องรับโทษทางอาญา จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 168 ฝ่าฝืนมาตรา 127 ต้องรับโทษทางอาญา จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 170 และความผิดในหมวด 6 นี้ ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามมาตรา 129
	มาตรา 127	- กรรมการ ป.ป.ช. - ผู้ดำรงตำแหน่งองค์กรอิสระ - ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด - ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด	

ลำดับ	กฎหมาย	เจ้าพนักงานของรัฐที่ถูกบังคับใช้	บทกำหนดโทษ
3	กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
	3.1 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม		
	มาตรา 44/3	- นายกององค์การบริหารส่วนจังหวัด - รองนายกององค์การบริหารส่วนจังหวัด - เลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนจังหวัด - ที่ปรึกษานายกององค์การบริหารส่วนจังหวัด - สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด	พ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา 36 (5)
	3.2 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม		
	มาตรา 48 จตุพศ	- นายกเทศมนตรี - รองนายกเทศมนตรี - ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี - เลขานุการนายกเทศมนตรี - สมาชิกสภาเทศบาล	พ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา 48 ปัญจพศ (5)
	3.3 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม		
	มาตรา 64/2	- นายกององค์การบริหารส่วนตำบล - รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล - เลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบล - สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	พ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา 64 (5)
	3.4 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม		
	มาตรา 51	- ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร - สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร	พ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา 52 (5)
	3.5 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม		
	มาตรา 49	- นายกเมืองพัทยา - รองนายกเมืองพัทยา - เลขานุการนายกเมืองพัทยา - ผู้ช่วยเลขานุการนายกเมืองพัทยา - ประธานที่ปรึกษา - ที่ปรึกษา - สมาชิก	พ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา 50 (6)

ลำดับ	กฎหมาย	เจ้าพนักงานของรัฐที่ถูกบังคับใช้	บทกำหนดโทษ
4	พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม		
	มาตรา 5 (8) (9) และ (10)	- กรรมการของรัฐวิสาหกิจ	พ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา 8 (3)
5	พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539		
	มาตรา 13	“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล ซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบ ให้ใช้อำนาจทางปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐหรือไม่ก็ตาม	ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นหยุดการพิจารณาเรื่องไว้ก่อน และแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งทราบ เพื่อที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งต่อไป ตามมาตรา 14
6	ประมวลจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม		
	6.1 มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. 2561		
	หมวด 1 มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์ ข้อ 7, ข้อ 8, ข้อ 9, ข้อ 10, ข้อ 11, ข้อ 18 และ ข้อ 22	- ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ - ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ได้แก่ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ - ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน - หัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ ได้แก่ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ - สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 219 วรรคสอง	การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด 1 ให้ถือว่ามามีลักษณะร้ายแรง ตามหมวด 4 การฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้อ 27

ลำดับ	กฎหมาย	เจ้าพนักงานของรัฐที่ถูกบังคับใช้	บทกำหนดโทษ
6.2 ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน			
	หมวด 2 จริยธรรม ข้าราชการ พลเรือน ข้อ 5, ข้อ 6 และ ข้อ 8	“ข้าราชการ” หมายความว่า ข้าราชการ พลเรือน พนักงานราชการ และลูกจ้างในสังกัด ราชการพลเรือน	เป็นความผิดวินัย ตาม กฎหมายว่าด้วยพระราช- บัญญัติระเบียบข้าราชการ พลเรือน พ.ศ. 2551 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. 2547 หรือระเบียบ กระทรวงการคลังว่าด้วย ลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 แล้วแต่กรณี ตาม ข้อ 18
6.3 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2551			
	หมวด 1 ค่านิยม หลักของข้าราชการ การเมือง ข้อ 6	“ข้าราชการการเมือง” หมายความว่า นายก- รัฐมนตรี รัฐมนตรี และข้าราชการการเมืองอื่นที่ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีแต่งตั้งตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง	เป็นความผิดวินัย ให้นายก- รัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีที่ มีหน้าที่กำกับดูแลฯ ดำเนิน การลงโทษตามความร้ายแรง แห่งการกระทำ ตาม ข้อ 30 และ ข้อ 31

บทที่ 3

การกระทำอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ตามมาตรา 126 และมาตรา 127

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการฝ่าฝืนจริยธรรมของเจ้าพนักงานของรัฐ สำหรับในกรณีของประเทศไทยมีการบัญญัติกฎหมายห้ามเจ้าพนักงานของรัฐดำเนินกิจการที่มีลักษณะเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม โดยที่คู่มือเล่มนี้จะกล่าวถึงการกระทำต่าง ๆ ของเจ้าพนักงานของรัฐและคู่สมรส รวมถึงผู้ซึ่งอยู่กันฉันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ที่จะต้องห้ามกระทำหรือห้ามดำเนินกิจการตามที่มาตรา 126 ได้กำหนดห้ามไว้ นอกจากนี้ มาตรา 127 ยังได้ห้ามเจ้าพนักงานของรัฐดำเนินกิจการบางประเภทหลังพ้นจากตำแหน่ง ดังนั้น หากบุคคลดังกล่าวข้างต้นมีการฝ่าฝืนให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมและต้องได้รับโทษทางอาญา

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 126 ได้บัญญัติห้ามมิให้กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ รวมถึงการห้ามมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ได้ทำไว้กับหน่วยงานของรัฐ การห้ามเป็นหุ้นส่วนหรือเป็นผู้ถือหุ้นในธุรกิจของเอกชน การห้ามรับสัมปทานหรือคงถ้าวซึ่งสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐที่มีลักษณะผูกขาดตัดตอน รวมถึงการเป็นหุ้นส่วนหรือเป็นผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว และได้บัญญัติห้ามการเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะต่าง ๆ ในธุรกิจของเอกชน ไม่ว่าจะเป็นการทำงานในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐนั้น อีกทั้งยังได้บัญญัติห้ามการดำเนินกิจการของคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐในลักษณะเดียวกันกับที่ได้บัญญัติห้ามเจ้าพนักงานของรัฐ และในมาตรา 127 ยังได้บัญญัติห้ามมิให้กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุมหรือตรวจสอบของหน่วยงาน

ของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นเคยสังกัดอยู่หรือเคยปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น ภายในสองปีนับแต่พ้นจากตำแหน่ง

จากเจตนารมณ์ของมาตรา 126 และมาตรา 127 ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งมีที่มาจากการที่เจ้าพนักงานของรัฐได้รับมอบอำนาจจากรัฐ ทำให้มีอำนาจในการอนุมัติ อนุญาต การให้สัมปทาน และลงนามในสัญญาต่าง ๆ รวมถึงมีอำนาจในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี ดังนั้นการประกาศกำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม จึงนับว่ามีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงได้มีการกำหนดตำแหน่งที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา 126 พ.ศ. 2563 และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา 127 พ.ศ. 2563 นอกจากนี้ ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา 126 พ.ศ. 2563 ยังได้รวมถึงเจ้าพนักงานของรัฐที่ได้รับมอบอำนาจด้วย ทั้งนี้ อาจสรุปสาระสำคัญของกฎหมายมาตรา 126 และมาตรา 127 ได้ดังนี้

3.1 ตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐและคู่สมรสที่ห้ามดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

3.1.1 ตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามกระทำการตามมาตรา 126

ตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ตามมาตรา 126 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้แก่ ตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐดังต่อไปนี้

- 1) กรรมการ ป.ป.ช.
- 2) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

3) เจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ทั้งนี้ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา 126 พ.ศ. 2563 ได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ และรวมถึงเจ้าพนักงานของรัฐที่ได้รับมอบอำนาจให้กระทำการดังกล่าว ต้องห้ามกระทำการตามมาตรา 126

- (1) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
 - 1.1 นายกรัฐมนตรี
 - 1.2 รัฐมนตรี
 - 1.3 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 - 1.4 สมาชิกวุฒิสภา
- (2) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง
 - 2.1 สำหรับข้าราชการพลเรือน
 - 2.1.1 หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรม
 - 2.2 สำหรับข้าราชการทหาร
 - 2.2.1 ปลัดกระทรวงกลาโหม
 - 2.2.2 ผู้บัญชาการทหารสูงสุด
 - 2.2.3 ผู้บัญชาการเหล่าทัพ
 - 2.3 ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
 - 2.4 ผู้ว่าราชการจังหวัด
 - 2.5 ปลัดกรุงเทพมหานคร
 - 2.6 กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ
 - 2.7 หัวหน้าหน่วยงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ
 - 2.7.1 เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
 - 2.7.2 เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
 - 2.7.3 เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
 - 2.7.4 เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 - 2.8 ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด
 - 2.8.1 เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
 - 2.8.2 เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

2.8.3 เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

2.8.4 เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

2.8.5 เลขาธิการวุฒิสภา

(3) ผู้บริหารท้องถิ่น

3.1 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

3.2 นายกเมืองพัทยา

3.3 นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

3.4 นายกเทศมนตรี

3.5 นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

โดยประกาศฯ ดังกล่าวจะใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

นอกจากนั้น ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา 126 พ.ศ. 2563 มิได้กำหนดเฉพาะตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐ **แต่ยังรวมถึงเจ้าพนักงานของรัฐที่ได้รับมอบอำนาจด้วย** โดยวัตถุประสงค์ของมาตรา 126 เป็นการป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งมีที่มาจากการที่เจ้าพนักงานของรัฐได้รับมอบอำนาจจากรัฐ ทำให้มีอำนาจในการอนุมัติ อนุญาต การให้สัมปทาน และลงนามในสัญญาต่าง ๆ รวมถึงเจ้าพนักงานของรัฐที่มีอำนาจในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

การรวมถึงเจ้าพนักงานของรัฐที่ได้รับมอบอำนาจ หมายถึง การรับมอบอำนาจให้กระทำการทั้งหมดทั้งในส่วนของการมอบอำนาจตามคำสั่งทางปกครอง การมอบอำนาจตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นการมอบอำนาจที่รวมถึงการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน ทั้งนี้ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 38 บัญญัติว่า

“อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใด จะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกัน หรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งอาจกำหนดให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตลอดจนการมอบอำนาจให้ทำนิติกรรมสัญญา ฟ้องคดีและดำเนินคดีหรือกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการหรือเงื่อนไขในการมอบอำนาจหรือที่ผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติก็ได้

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับอำนาจในการอนุญาตตามกฎหมายที่บัญญัติให้ต้องออกใบอนุญาตหรือที่บัญญัติผู้มีอำนาจอนุญาตไว้เป็นการเฉพาะ ในกรณีเช่นนั้นให้ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจ ตามกฎหมายดังกล่าวมีอำนาจมอบอำนาจให้ข้าราชการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาและผู้ว่าราชการจังหวัดได้ตามที่เห็นสมควร หรือตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ในกรณีมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจมอบอำนาจได้ต่อไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้มอบอำนาจกำหนด

ในกรณีตามวรรคสาม เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนจะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดรายชื่อกฎหมายที่ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวอาจมอบอำนาจตามวรรคหนึ่ง ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวก็ได้

“การมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ”

กรณีตัวอย่าง เช่น กรณีปลัดกระทรวงแห่งหนึ่ง มอบอำนาจให้รองปลัดกระทรวงปฏิบัติราชการแทนและมีอำนาจในการอนุมัติจัดจ้างโครงการก่อสร้างอาคาร A ย่อมหมายความว่า รองปลัดกระทรวงถือเป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่ได้รับมอบอำนาจและต้องห้ามดำเนินกิจการตามมาตรา 126 ด้วย

3.1.2 ตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามกระทำการตามมาตรา 127

ตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ตามมาตรา 127 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2563 ได้แก่ ตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐดังต่อไปนี้

- 1) กรรมการ ป.ป.ช.
- 2) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
- 3) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ทั้งนี้ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งซึ่งต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามมาตรา 127 พ.ศ. 2563 ได้กำหนดให้ตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นตำแหน่งซึ่งต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามมาตรา 126 (4)

- (1) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
 - 1.1 นายกรัฐมนตรี
 - 1.2 รัฐมนตรี
 - 1.3 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 - 1.4 สมาชิกวุฒิสภา
- (2) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง
 - 2.1 สำหรับข้าราชการพลเรือน
 - 2.1.1 หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรม
 - 2.2 สำหรับข้าราชการทหาร
 - 2.2.1 ปลัดกระทรวงกลาโหม
 - 2.2.2 ผู้บัญชาการทหารสูงสุด
 - 2.2.3 ผู้บัญชาการเหล่าทัพ
 - 2.3 ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
 - 2.4 ผู้ว่าราชการจังหวัด
 - 2.5 ปลัดกรุงเทพมหานคร
 - 2.6 ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ
 - 2.7 หัวหน้าหน่วยงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ
 - 2.7.1 เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
 - 2.7.2 เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
 - 2.7.3 เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
 - 2.7.4 เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 - 2.8 ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด
 - 2.8.1 เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
 - 2.8.2 เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม
 - 2.8.3 เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง
 - 2.8.4 เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
 - 2.8.5 เลขาธิการวุฒิสภา

ทั้งนี้ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้กำหนดบทบาทของตำแหน่งต่าง ๆ ไว้ดังนี้

“เจ้าพนักงานของรัฐ” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช.

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือในรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ หรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติและให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และบุคคลหรือคณะบุคคลบรรดาซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองที่จัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐด้วย แต่ไม่รวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช.

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า

- (1) นายกรัฐมนตรี
- (2) รัฐมนตรี
- (3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (4) สมาชิกวุฒิสภา
- (5) ข้าราชการการเมืองอื่นนอกจาก (1) และ (2) ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง
- (6) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา

“ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติยกเว้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. และให้หมายความรวมถึงผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินด้วย ยกเว้นกรณีตามมาตรา 11 (1)

“ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรมหรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสำหรับข้าราชการพลเรือน และปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการเหล่าทัพ สำหรับข้าราชการทหารและผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และให้หมายความรวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกรุงเทพมหานคร กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หัวหน้าหน่วยงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ แต่ไม่รวมถึงผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามที่

กฎหมายกำหนด ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด หรือผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

3.1.3 คู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามดำเนินการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา 126 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้กำหนดให้ใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐตามวรรคหนึ่งด้วย โดยให้ถือว่า การดำเนินการของคู่สมรสเป็นการดำเนินการของเจ้าพนักงานของรัฐเว้นแต่เป็นกรณีที่คู่สมรสนั้นดำเนินการอยู่ก่อนที่เจ้าพนักงานของรัฐจะเข้าดำรงตำแหน่ง ดังนั้น คู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐตามข้อ 3.1.1 จึงต้องห้ามมิให้ดำเนินการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมด้วย

อย่างไรก็ตาม คู่สมรสตามความหมายของมาตรา 126 วรรคสาม กำหนดให้คู่สมรสหมายความว่าผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ออกประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ของผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสอันถือว่าเป็นคู่สมรส พ.ศ. 2561 โดยในข้อ 3 กำหนดให้บุคคลซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสกับเจ้าพนักงานของรัฐ และมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ให้ถือเป็นคู่สมรสตามมาตรา 126 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

(1) ได้ทำพิธีมงคลสมรสหรือพิธีอื่นใดในทำนองเดียวกันกับเจ้าพนักงานของรัฐโดยมีบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลภายนอกรับทราบว่าเป็นการอยู่กินเป็นสามีภริยากันตามประเพณี

(2) เจ้าพนักงานของรัฐแสดงให้เห็นปรากฏว่ามีสถานะเป็นสามีภริยากัน หรือมีพฤติการณ์เป็นที่รับรู้ของสังคมทั่วไปว่ามีสถานะดังกล่าว

ทั้งนี้ ให้หมายความว่ารวมถึงบุคคลซึ่งจดทะเบียนสมรสกับเจ้าพนักงานของรัฐและต่อมาได้จดทะเบียนหย่าขาดจากกันตามกฎหมายแต่ยังแสดงให้เห็นปรากฏหรือมีพฤติการณ์ซึ่งเป็นที่รับรู้ของสังคมทั่วไป ว่ามีสถานะเป็นสามีหรือภริยากัน

อย่างไรก็ตาม เรื่องการห้ามคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามดำเนินการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม มีกำหนดไว้ในมาตรา 126 แต่เพียงอย่างเดียว มิได้รวมถึง การห้ามดำเนินการตามมาตรา 127 แต่อย่างใด

3.2 ลักษณะและองค์ประกอบที่ห้ามเจ้าพนักงานของรัฐกระทำการ

3.2.1 การกระทำของเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามตามมาตรา 126

การกระทำอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามมาตรา 126 (1) ถึง (4) ซึ่งกำหนดห้ามเจ้าพนักงานของรัฐดำเนินกิจการต่าง ๆ นั้น อาจสรุปสาระสำคัญและความหมายของการกระทำต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) เป็นคู่สัญญา

การห้ามเป็นคู่สัญญา หมายถึง การห้ามมิให้กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ประกาศกำหนด เข้ามาดำเนินการที่เป็น การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมโดยการเข้ามาทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐที่มีเจ้าพนักงานของรัฐในตำแหน่งนั้น เป็นผู้ปฏิบัติงานในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

ในการเข้ามาเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐข้างต้นของกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ประกาศกำหนด หมายถึง การเข้ามาเป็นคู่สัญญาของผู้ดำรงตำแหน่งข้างต้น อันเป็นสัญญาที่เกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐจะต้อง ดำเนินการ อาทิ สัญญาจัดซื้อจัดจ้างที่ต้องดำเนินการตามระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานนั้น ๆ หรือตามกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างในกรณี นั้น ๆ

โดยกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด มีอำนาจหน้าที่แตกต่างกันในเรื่องของการมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี ทำให้มีขอบเขตของการใช้อำนาจที่ต่างกัน เช่น นายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร มีอำนาจบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐในทุกกระทรวง ทบวง กรม จังหวัดที่เป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดของฝ่ายบริหารทั้งหมดรวมถึง รัฐวิสาหกิจ และหรือมีอำนาจกำกับดูแลหน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่อยู่ในอำนาจตาม กฎหมาย เป็นต้น

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค 5 เกี่ยวกับการเป็น คู่สัญญา จำเลยดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ช มีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการของ องค์การบริหารจังหวัด ช ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และเป็นผู้สั่งซื้อสิ่งจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

พ.ศ. 2535 จำเลยยอมเป็นเจ้าพนักงานตามมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ และดูแลกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ข การที่จำเลยเข้าไปรับงานปรับปรุงต่อเติมอาคารองค์การบริหารส่วนจังหวัด ข เสียเอง (ให้ห้างหุ้นส่วน ส เข้าประมูลงานแทน) จึงเป็นการเข้าไปมีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองในกิจการที่ตนเองมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการโดยทุจริต จำเลยใช้ผู้ไม่มีคุณสมบัติ ออกแบบอาคารและออกแบบในลักษณะที่ไม่มีความมั่นคงแข็งแรงจนเป็นเหตุให้อาคารวิบัติ อันเป็นการเสียหายแก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด ข เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา 151, 152 และยังเป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตตาม ป.อ. มาตรา 157 แต่การกระทำของจำเลยเมื่อเป็นความผิดตามบทเฉพาะตาม ป.อ. มาตรา 151 และ 152 แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องปรับบท ป.อ. มาตรา 157 ซึ่งเป็นบททั่วไปอีก (คดีหมายเลขดำที่ อท.9/2561)

2) มีส่วนได้เสียในสัญญา

การมีส่วนได้เสียในสัญญา หมายถึง การที่กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ได้เข้ามาเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่มีเจ้าพนักงานของรัฐในตำแหน่งนั้นเป็นผู้ปฏิบัติงานในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

ทั้งนี้ การเข้ามาเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาในฐานะต่าง ๆ ในการปฏิบัติตามสัญญา เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นจะต้องมีเจตนาประสงค์จะให้ตนเองได้รับประโยชน์หรือเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลอื่น เช่น ญาติ เพื่อน หรือบุคคลในครอบครัว ได้รับประโยชน์โดยการใช้อำนาจหน้าที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสัญญานั้น หรือการเข้าไปดำเนินการใด ๆ เพื่อเป็นการปกป้องในกรณีที่จะต้องเสียประโยชน์หรือได้รับความเสียหายเมื่อต้องดำเนินการตามสัญญาเพื่อช่วยเหลือ ญาติ ครอบครัว หรือเพื่อน เป็นต้น

การมีส่วนได้เสียในสัญญาของเจ้าพนักงานของรัฐจะพบการมีส่วนได้เสียในรูปแบบของความสัมพันธ์ในทางครอบครัว หรือในบางกรณีอาจมีส่วนได้เสียในฐานะหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนประเภทต่าง ๆ ถึงแม้จะเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบก็ตาม หรือการมีส่วนได้เสียในฐานะผู้ถือหุ้น ผู้จัดการ หรือกรรมการของบริษัท ในบางกรณีอาจมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ได้ทำกันไว้ก่อน และต่อมาผู้ทำสัญญาได้เป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องเข้ามาดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวกับสัญญานั้น หรือผลของสัญญานั้น

การอยู่ในฐานะเป็นผู้มีส่วนได้เสียของเจ้าพนักงานของรัฐในรูปแบบต่าง ๆ จึงเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม กล่าวคือเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นได้รับประโยชน์หรือเสียประโยชน์ หรือน่าจะได้ประโยชน์หรือน่าจะเสียประโยชน์ในสัญญาที่หน่วยงานของรัฐเป็นคู่สัญญาหรือในกิจการที่มีผู้กระทำให้แก่หน่วยงานของรัฐหรือที่หน่วยงานของรัฐจะกระทำด้วยไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ในทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม

สำหรับการเข้าไปมีส่วนได้เสียในสัญญาตามความในมาตรา 126 นี้ เป็นการเข้าไปมีส่วนได้เสียในทางตรงตามสัญญาที่ได้ทำไว้กับหน่วยงานของรัฐ ซึ่งหมายถึงการเข้าไปดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ตนเองจะได้รับประโยชน์ หากมีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐหรือการปกป้องตนเองหรือการเข้าไปดำเนินการใด ๆ เพื่อช่วยเหลือให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์หรือเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลอื่นในกรณีที่อาจจะต้องเสียประโยชน์จากสัญญานั้น

เช่น นาย ก เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ก และเป็นกรรมการผู้จัดการของบริษัท ได้เข้าไปยื่นซองเพื่อให้บริษัทที่ตนเองเป็นกรรมการผู้จัดการเป็นผู้มีสิทธิได้ทำสัญญากับรัฐ แต่ในเวลาต่อมาได้ถูกตัดสิทธิและบริษัทนั้นไม่ได้เป็นผู้เข้าทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐเนื่องจากการถูกตัดสิทธิตามกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง (หาก นาย ก ยังไม่ได้เข้าไปใช้อำนาจใด ๆ ในตำแหน่งเข้าไปยุ่งเกี่ยว) การดำเนินการในขั้นตอนการเข้ายื่นซองเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นจะมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดีอยู่ก็ตาม ก็ยังถือไม่ได้ว่าได้เข้าไปเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญานั้น (ในทางปกครอง)

ดังนั้น การเข้าไปมีส่วนได้เสียทางอ้อมในสัญญาของกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบในทางปกครอง เช่น ทำให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงหรือต้องพ้นจากตำแหน่งนั้นไปตามกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ได้บัญญัติไว้ หรือเป็นเหตุที่ต้องถูกถอดถอนให้พ้นจากตำแหน่งตามกฎหมาย เป็นต้น

ทั้งนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกายังเคยตีความในลักษณะว่า “พระราชบัญญัตินี้บัญญัติว่า ประธานกรรมการและกรรมการต้องไม่มีส่วนได้เสียอย่างใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจ เห็นว่า บทบัญญัติส่วนนี้ประสงค์จะห้ามเฉพาะการมีส่วนได้เสียทางตรงเท่านั้น เพราะหากกฎหมายประสงค์จะห้ามการมีส่วนได้เสีย “ทางอ้อม” ด้วยแล้ว ก็จะต้องบัญญัติไว้อย่างชัดเจน การที่คู่สมรสหรือบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะมีส่วนได้เสียในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจ ย่อมไม่มีผลให้ประธานกรรมการและกรรมการเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจแต่อย่างใด” (เรื่องเสร็จที่ 526/2544)

กรณีการเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทางตรงและทางอ้อม คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

การมีส่วนได้เสียหรือมีประโยชน์ได้เสียในทางตรง ได้แก่ การเป็นคู่สัญญาหรือได้รับประโยชน์ในธุรกิจโดยตรงกับหน่วยงานนั้น

การมีส่วนได้เสียหรือมีประโยชน์ได้เสียในทางอ้อม ได้แก่ การมีส่วนได้เสียผ่านบุคคลอื่นหรือใช้วิธีการอื่นใดอันจะกระทำให้เกิดการขัดกันในประโยชน์ได้เสียด้วย หรือการมีความสัมพันธ์กับคู่สัญญา ในลักษณะที่จะส่งผลดีหรือผลเสียต่อตนในทางอ้อม อันจะได้ชื่อว่ามีส่วนได้เสียในทางอ้อมหรือไม่ ซึ่งความสัมพันธ์ที่มีอยู่อาจจะเป็น ดังนี้ (1) ความสัมพันธ์ในเชิงบริหารโดยเป็นผู้จัดการหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ตัวแทน ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของบุคคลธรรมดาหรือของนิติบุคคลที่มีการกระทำกับเทศบาล (2) ความสัมพันธ์ในเชิงทุน โดยเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดซึ่งสามารถครอบงำการจัดการบริษัทได้ หรือ (3) ความสัมพันธ์ในระหว่างบุคคล ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้มีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูต่อกัน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา หรือความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นต้น

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนได้เสีย

สะไก่เป็นคู่สัญญากับเทศบาลที่พ่อสามีเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ไม่ถือว่าพ่อสามีเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงหรือโดยอ้อม อันเป็นผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาลสิ้นสุดลง เพราะแม้สะไก่จะเป็นผู้ลงชื่อในสัญญาจ้าง แต่พ่อสามีซึ่งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลไม่ได้มีอำนาจหน้าที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการทำสัญญาในฐานะผู้ว่าจ้างหรือผู้รับจ้างด้วย ประกอบกับผลการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงก็ไม่ปรากฏว่าพ่อสามีได้เข้าไปเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการร้านหรือมีความสัมพันธ์ในเชิงการลงทุนร่วมกับบุตรชายหรือสะไก่ในกิจการของร้านแต่อย่างใด และแม้ที่ตั้งโรงพิมพ์ของร้าน A จะตั้งอยู่ที่บ้านซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของพ่อสามี โดยเช่าจากพ่อสามีหรือพ่อสามีให้ประโยชน์โดยไม่คิดค่าเช่าเพื่อช่วยเหลือบุตรก็ตาม แต่ก็ไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ได้เสียตามสัญญาจ้างแต่อย่างใด อีกทั้งการที่สะไภ้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของผู้ฟ้องคดี ก็ไม่ใช่เหตุผลสำคัญที่แสดงว่าจะต้องมีส่วนได้เสียร่วมกัน และในทางข้อเท็จจริง สะไภ้และบุตรชายก็ได้พักอาศัยอยู่ที่บ้านของพ่อสามี แต่อาศัยอยู่ที่บ้านเช่ามาตลอด มิเพียงไปมาหาสู่กับพ่อสามีในฐานะญาติบ้างในบางครั้ง กรณีจึงไม่ปรากฏข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ส่วนใดที่แสดงให้เห็นว่าผู้ฟ้องคดีใช้โอกาสในฐานะที่ตนดำรงตำแหน่งสร้างประโยชน์แก่ตนโดยเปิดเผยหรือคุกคามประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์ของรัฐ หรือจงใจ หรือข่มขู่ หรือโน้มน้าวให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการจัดจ้างเพื่อให้

ว่าจ้างสมาชิกสภาฯ อันมีลักษณะเป็นการกระทำที่จะทำให้เป็นผู้มีส่วนได้เสีย ตามนัยมาตรา 18 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 (คดีหมายเลขดำที่ อ.617/2554 คดีหมายเลขแดงที่ อ.164/2555)

3) เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน

การเป็นหุ้นส่วน หมายถึง การที่บุคคลได้ลงทุนร่วมกันในห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน หรือในห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งห้างหุ้นส่วนดังกล่าวได้เข้ามาเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่บุคคลดังกล่าวดำรงตำแหน่งในฐานะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจโดยตรง หรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

สำหรับกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด แม้ว่าจะเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัด ต่อมาห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นได้เข้ามาเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี การเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัด ดังกล่าว ก็เป็นการกระทำที่ต้องห้ามเนื่องจากการเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดก็มีฐานะเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่มิได้มีความต่างจากหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด และประกอบกับ หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดยังได้ผลประโยชน์จากผลกำไรจากห้างหุ้นส่วนจำกัดที่เป็นการได้มาจากการทำมาค้าขายของห้างฯ นั้นเช่นกัน

4) การถือหุ้นในบริษัท

การเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท หมายถึง กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมได้เข้าไปลงทุนโดยการมีหุ้นในบริษัทตามทะเบียนผู้ถือหุ้น ต่อมาบริษัทที่เจ้าพนักงานของรัฐถือหุ้นอยู่ได้เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

อย่างไรก็ตาม กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดตำแหน่งห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามมาตรา 126 (2) สามารถเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ตามมาตรา 126 (2) ได้ไม่เกินร้อยละห้า ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทนั้น

5) การรับหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทาน สัญญาอันมีลักษณะเป็นการผูกขาด ตัดตอนการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทาน

สัมปทาน หมายถึง กระบวนการหนึ่งของรัฐในการมอบหมายให้เอกชนเข้ามาจัดทำบริการสาธารณะ โดยเอกชนผู้เข้าร่วมจัดทำบริการสาธารณะจะต้องเป็นผู้ลงทุนและเสี่ยงภัยในการที่เข้าร่วมนั่นเอง โดยรัฐจะไม่จ่ายเงินค่าจ้างในการดำเนินการให้แก่ผู้รับสัมปทานแต่จะกำหนดระยะเวลาในการให้สัมปทานนั้น ๆ ซึ่งตลอดเวลาการรับสัมปทาน รัฐจะให้สิทธิเอกชนผู้รับสัมปทานมีรายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้ใช้บริการ และผู้รับสัมปทานต้องจ่ายค่าตอบแทนแก่รัฐ เมื่อหมดเวลาตามสัญญาสัมปทานแล้วสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจการที่ได้จากการรับสัมปทานจะตกเป็นสิทธิแก่รัฐ โดยอาจแบ่งได้เป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

(1) สัญญาที่รัฐอนุญาตให้เอกชนจัดทำบริการสาธารณะ คือ การที่รัฐมอบบริการสาธารณะ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนซึ่งไม่ใช่กิจการที่เกี่ยวกับความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศไปให้เอกชนเป็นผู้จัดทำ เช่น การไฟฟ้า การประปา การชลประทาน การเดินรถประจำทาง เป็นต้น

(2) สัญญาที่รัฐให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ

(3) สัญญาที่รัฐให้เอกชนแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ คือ การที่รัฐมอบอำนาจให้บุคคลชุดหนึ่งหรือทำประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติบางอย่างซึ่งถือว่าเป็นกรรมสิทธิ์ของชาติและส่วนใหญ่ จะห้ามมิให้บุคคลชุดหนึ่งทำประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าว เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากรัฐ ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ เช่น แร่ ป่าไม้ และปิโตรเลียม เป็นต้น โดยผู้รับสัมปทานต้องให้ค่าตอบแทนแก่รัฐในรูปของค่าภาคหลวง ภาษีและผลประโยชน์พิเศษอย่างอื่นภายใต้กรอบกฎหมายหรือสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการให้สัมปทานนั้น ๆ

สัญญาที่บริษัททำกับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หมายถึง การที่รัฐให้สิทธิพิเศษหรืออำนาจพิเศษในการดำเนินการโดยเฉพาะธุรกิจหรือการค้าการผลิตเป็นพิเศษเฉพาะส่วนหรือควบคุมการขายทั้งหมด การให้สิทธิพิเศษแก่บริษัทจะจัดให้ทำได้เพียงผู้เดียวในระยะเวลาหนึ่งที่กำหนดตกลงกัน โดยมีข้อสัญญาว่าบริษัทจะต้องจ่ายเงินค่าสิทธิพิเศษให้แก่รัฐเป็นการตอบแทนจากการที่ได้รับผูกขาดผลกำไรที่ได้จากกิจการนั้นตกเป็นของผู้รับผูกขาด เช่น การผลิตและจำหน่ายสุราในเขตท้องที่ใดท้องที่หนึ่งแต่เพียงผู้เดียว เป็นต้น

การรับสัมปทานจากรัฐ หมายถึง กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ได้เข้าไปทำสัญญาที่เป็นการจัดทำบริการสาธารณะ สัญญาที่รัฐให้เอกชนร่วมลงทุน หรือสัญญาที่รัฐให้เอกชนแสวงหาประโยชน์จาก

ทรัพยากรธรรมชาติกับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

การคงถือไว้ซึ่งสัมปทาน หมายถึง การที่บุคคลใด ๆ ในสถานะเอกชนได้ทำสัญญาสัมปทานกับรัฐและในเวลาต่อมาบุคคลนั้นได้เข้าดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐตามที่กฎหมายห้ามดำเนินการแล้วยังคงถือไว้ซึ่งสัมปทานที่ได้รับจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นไว้ต่อไป

การเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หมายถึง การที่กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ได้เข้าไปทำสัญญาใด ๆ นอกเหนือจากสัญญาสัมปทานกับรัฐ อันมีลักษณะผูกขาดตัดตอน

การเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญา หมายถึง การที่เจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ได้เป็นผู้มีรายชื่อถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนประเภทต่าง ๆ หรือได้เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท และห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่มีเจ้าพนักงานของรัฐเป็นหุ้นส่วนหรือเป็นผู้ถือหุ้นได้เข้ามารับสัมปทานจากรัฐหรือได้เข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าวในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

อย่างไรก็ตาม กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดตำแหน่งห้ามมิให้ดำเนินการกิจการตามมาตรา 126 (3) สามารถเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ตามมาตรา 126 (3) ได้ไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทนั้น

6) การเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะ เป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจเอกชน

ธุรกิจ หมายถึง การงานประจำเกี่ยวกับอาชีพค้าขาย หรือกิจการอย่างอื่นที่สำคัญและที่ไม่ใช่ราชการ หรือการประกอบกิจการเพื่อมุ่งการค้าหากำไร

เอกชน หมายถึง บุคคลคนหนึ่ง ๆ หรือส่วนบุคคล, ไม่ใช่ของรัฐ เช่น โรงพยาบาลเอกชน

ธุรกิจเอกชน มีหลักสำคัญที่ต้องพิจารณาอยู่ 2 ประการ ได้แก่ การเป็นเจ้าของในทรัพยากร การผลิต และควมมีโอกาสดังกล่าวที่เลือกได้ตามความพอใจ เนื่องจากการเป็น

เจ้าของส่วนตัวในทรัพยากร การผลิต โดยสิทธิขั้นพื้นฐานของระบบธุรกิจเอกชน คือ สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (Right to Property Ownership) สิทธิในการได้มาซึ่งผลกำไร หรือแรงกระตุ้นกำไร (Profit Incentive) สิทธิในการแข่งขันซึ่งกันและกัน หรือโอกาสในการแข่งขัน (Opportunity to Compete) และสิทธิในการมีเสรีภาพในการเลือกและการตกลงทำสัญญา (Freedom of Choice and Contract)

กรณีดังกล่าวอาจมีประเด็นว่า “รัฐวิสาหกิจ ซึ่งรัฐบาลหรือส่วนราชการถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 50” จะถือว่าเป็น “ธุรกิจเอกชน” หรือไม่ โดยในการประกาศกำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามดำเนินการตามมาตรา 126 ได้มีการกำหนดตำแหน่ง “กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ” ด้วย

รัฐวิสาหกิจจึงต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 ซึ่งได้บัญญัติให้ “รัฐวิสาหกิจ” หมายความว่า

(1) องค์การของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล กิจการของรัฐ ซึ่งมีกฎหมายจัดตั้งขึ้น หรือหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ

(2) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตาม (1) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินร้อยละห้าสิบ

(3) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจตาม (1) หรือ (2) หรือที่รัฐวิสาหกิจตาม (1) และ (2) หรือที่รัฐวิสาหกิจตาม (2) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินร้อยละห้าสิบ

ทั้งนี้ คำว่าธุรกิจเอกชนย่อมหมายถึงธุรกิจที่เอกชนเป็นเจ้าของโดยไม่รวมถึงธุรกิจหรือกิจการใดก็ตามกฎหมายถือว่าเป็นรัฐวิสาหกิจด้วย (ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ 368/2544)

(1) ในฐานะเป็นกรรมการ

การเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการในธุรกิจของเอกชน หมายถึง การที่กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดได้เข้าไปเป็นกรรมการในธุรกิจของเอกชนและส่งผลทำให้เกิดการขัดแย้งกันในการทำหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐที่เป็นกิจการของส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ในฐานะกรรมการในธุรกิจของเอกชน

เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่กำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน อันเป็นธุรกิจที่อยู่ภายใต้กำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบ การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัยในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน จึงถือว่าเป็นการเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการในธุรกิจของเอกชน

(2) ในฐานะเป็นที่ปรึกษา

การเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นที่ปรึกษาในธุรกิจของเอกชน หมายถึง การที่กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ได้เข้าไปเป็นที่ปรึกษาในธุรกิจของเอกชนและส่งผลทำให้เกิดการขัดแย้งระหว่างการทำหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐที่เป็นกิจการของส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ในฐานะของที่ปรึกษาในธุรกิจของเอกชน

เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่กำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนอันเป็นธุรกิจที่อยู่ภายใต้กำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบ การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้เป็นที่ปรึกษาให้กับสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน จึงถือว่าการเข้าไปทำหน้าที่ในการเป็นที่ปรึกษานั้นจะส่งผลให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่างการทำหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐที่เป็นกิจการส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ปรึกษาในธุรกิจของเอกชน หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่มีสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชน นั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ

(3) ในฐานะเป็นตัวแทน

ตัวแทน คือ สัญญาให้บุคคลหนึ่งเรียกว่าตัวแทน มีอำนาจทำการแทนอีกบุคคลหนึ่งเรียกว่าตัวการและตกลงทำการนั้น สัญญาตัวแทนเป็นสัญญาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ตัวแทนไปติดต่อกับบุคคลภายนอกอันเป็นบุคคลที่สาม เช่น ชื้อ ขาย แลกเปลี่ยน ให้ กู้ยืม จำนอง จำน่า เป็นต้น

การเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นตัวแทนในธุรกิจของเอกชน หมายถึง การที่กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ได้ทำการเป็นตัวแทนให้กับตัวการที่เป็นเอกชนในธุรกิจของเอกชนและส่งผลทำให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่างการทำหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐที่เป็นกิจการของส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ของตัวแทนในธุรกิจของเอกชน

เช่น เจ้าพนักงานของรัฐได้เป็นตัวแทนในการยื่นของสอบราคาต่อหน่วยงานของรัฐที่อยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่และตัวแทนตามกฎหมายจะมีอำนาจหน้าที่ในการเจรจาต่อรองตามอำนาจหน้าที่ การทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนของเจ้าพนักงานของรัฐจึงเป็นการเข้าไปมีส่วนได้เสียในหน้าที่อันเป็นผลทำให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่างการทำหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐที่เป็นกิจการของส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ของตัวแทนในธุรกิจของเอกชน หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่มีสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้น อาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น

(4) ในฐานะเป็นพนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชน

“ลูกจ้าง” หมายถึง ผู้รับจ้างทำงานโดยได้รับค่าตอบแทน

การเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นพนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชน หมายถึง การที่กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ประกาศกำหนดตำแหน่งห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมในธุรกิจของเอกชนและจะทำให้เกิดการขัดแย้งกันในการทำหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐที่เป็นกิจการของส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ของพนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชน หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่มีสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่

เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 และเป็นผู้รักษาการมีอำนาจหน้าที่สั่งการใด ๆ ให้สถานพยาบาลปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติได้ การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้มีความสัมพันธ์กับสถานพยาบาลในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้าง อย่างใดอย่างหนึ่งในธุรกิจของสถานพยาบาลเอกชนแล้วแต่กรณี จึงอยู่ในฐานะที่มีส่วนได้เสียในธุรกิจของเอกชนและส่งผลทำให้เกิดการขัดแย้งกันระหว่างการทำหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐที่เป็นกิจการของส่วนรวมหรือสาธารณะกับกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ของพนักงานหรือลูกจ้าง ตัวแทน ที่ปรึกษา หรือเป็นกรรมการในธุรกิจของเอกชน หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่มีสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น

7) โดยสภาพผลประโยชน์ของธุรกิจเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม

ประโยชน์ส่วนตน (Private interest) หมายถึง ผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับ โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ของตนหาผลประโยชน์จากบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ผลประโยชน์ส่วนตนมีทั้งที่เกี่ยวกับเงินทองและไม่ได้เกี่ยวกับเงินทอง เช่น ที่ดิน หุ่น ตำแหน่ง หน้าที่ สัมปทาน ส่วนลด ของขวัญ หรือสิ่งที่น่าสนใจไม่ตรีอื่น ๆ การลำเอียง การเลือกปฏิบัติ เป็นต้น

ผลประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์สาธารณะ (Public interest) หมายถึง ประโยชน์ของชุมชนโดยรวม ไม่ใช่ผลรวมของประโยชน์ของปัจเจกบุคคล และไม่ใช่ผลประโยชน์ของกลุ่มชน

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการใด ๆ ตามอำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม แต่กลับเข้าไปมีส่วนได้เสียกับกิจกรรมหรือการดำเนินการที่เอื้อผลประโยชน์ให้กับตนหรือพวกพ้องทำให้การใช้อำนาจหน้าที่/การใช้ดุลยพินิจ (เพื่อส่วนรวม) เป็นโดยไม่สุจริต ก่อให้เกิดผลเสียต่อภาครัฐ

ตัวอย่างการขัดกันเกี่ยวกับสภาพของผลประโยชน์

1. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุขที่ว่าจะประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือดำเนินการสถานพยาบาลต่อไปได้หรือไม่นั้น ตามแนวทางของต่างประเทศรัฐมนตรีไม่จำเป็นต้องยุติใบอนุญาตประกอบวิชาชีพของตน แต่ยอมรับปฏิบัติกันว่าจะต้องยุติการประกอบวิชาชีพนั้นในระหว่างดำรงตำแหน่ง อาทิ แพทย์ หรือนักบัญชี เพื่อเป็นการสละเวลาและความสามารถให้แก่ภารกิจของรัฐ โดยเมื่อพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีระยะเวลาหนึ่งแล้วก็กลับไปประกอบวิชาชีพเดิมได้ แต่ตามบทบัญญัติของมาตรา 100 และมาตรา 101 ไม่ได้ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือคู่สมรสที่จะประกอบวิชาชีพส่วนตัว แต่การดำเนินการสถานพยาบาลนั้นพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รักษาการ และมีอำนาจสั่งการใด ๆ เพื่อให้สถานพยาบาลปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติได้ ถ้ารัฐมนตรียังคงมีความสัมพันธ์กับสถานพยาบาลนั้นอยู่โดยเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้างด้วยแล้วย่อมมีส่วนได้เสียในกิจการของสถานพยาบาลซึ่งรัฐมนตรีมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุมหรือตรวจสอบตามกฎหมายสภาพของผลประโยชน์ในสถานพยาบาลของรัฐอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ แต่การต้องห้ามตามมาตรา 100 (4) นั้น จะต้องปรากฏว่ารัฐมนตรีเป็นผู้กำกับดูแลสถานพยาบาลด้วย ฉะนั้น ถ้ารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลงานของสถานพยาบาลย่อมจะไม่มีอำนาจใด ๆ ที่จะสั่งการตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล จึงไม่อยู่ในบังคับมาตรา 100 (4) ซึ่งรวมทั้ง

กรณีที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุขอาจจำเป็นต้องรักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในบางครั้งเมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขไม่อยู่ ถ้าในเวลานั้นมิได้มีการสั่งการใด ๆ เกี่ยวกับสถานพยาบาลก็ยังไม่ถือว่าอยู่ในบังคับของมาตรา 100 (4) ด้วย (ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ 368/2544)

2. การดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งกระทรวงพาณิชย์มีอำนาจหน้าที่กำกับ ดูแล ควบคุม และตรวจสอบธุรกิจของเอกชนอย่างกว้างขวาง ก็มีได้หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์จะถูกห้ามเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของธุรกิจเอกชนในทุกกรณี คงต้องห้ามแต่เฉพาะในกรณีที่สภาพของผลประโยชน์ของกิจการนั้น ๆ อยู่ภายใต้อำนาจหรือดุลพินิจของส่วนราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือรัฐมนตรีอื่นจะก่อให้เกิดความขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ของทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะรัฐมนตรีเท่านั้น (ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ 368/2544)

3. กรณีการดำเนินงานของกระทรวงพาณิชย์ที่ครอบคลุมกิจการของห้างหุ้นส่วนและบริษัทที่ต้องจดทะเบียนและส่งงบดุลนั้น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์และคู่สมรสจะเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทได้เพียงใด เห็นว่า การควบคุมห้างหุ้นส่วนและบริษัทในการจดทะเบียนและส่งงบดุลของกระทรวงพาณิชย์นั้น เป็นอำนาจหน้าที่กำกับดูแลห้างหุ้นส่วนและบริษัทเป็นการทั่วไป โดยมีกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนแน่นอน มิได้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐหรือรัฐมนตรีโดยมุ่งถึงความถูกต้องในทางทะเบียนเป็นสำคัญ ไม่มีอำนาจเกี่ยวกับการอนุญาต การอนุมัติหรือการมีคำสั่งใด ๆ ในกิจการที่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทประกอบธุรกิจอยู่ที่อาจเอื้ออำนวยผลประโยชน์ตอบแทนเนื่องจาก การประกอบธุรกิจนั้นได้ ทั้งรัฐมนตรีก็ได้เป็นนายทะเบียนตามกฎหมาย ซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่ในการรับหรือไม่รับจดทะเบียน การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในเรื่องดังกล่าวจึงไม่มีผลที่จะเกิดสภาพผลประโยชน์ทางธุรกิจขัดหรือแย้งกับการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 100 (4) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ขึ้นได้ ฉะนั้น การที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์และคู่สมรสเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท จึงไม่ขัดแย้งกับการปฏิบัติหน้าที่ในการกำกับดูแลการจดทะเบียนและส่งงบดุลของห้างหุ้นส่วนและบริษัท แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์นั้นอาจยังถูกต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นอีกได้ เช่น มาตรา 208 ของรัฐธรรมนูญ (ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ 368/2544)

4. กรมบังคับคดีมีหน้าที่ในการบังคับคดีแพ่ง คดีล้มละลายและคดีฟื้นฟูกิจการ จะถือว่าเป็นการกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบธุรกิจเอกชนใด เห็นว่า อำนาจหน้าที่ของกรมบังคับคดีเป็นการดำเนินการเพื่อบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล อันเป็นหน้าที่ทั่วไปที่จะต้องปฏิบัติทั้งกรณีบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล โดยมีได้เจาะจงควบคุมหรือกำกับเฉพาะการประกอบธุรกิจลักษณะใด การปฏิบัติงานของกรมบังคับคดีจึงมิได้เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุมหรือตรวจสอบธุรกิจของเอกชนใดโดยตรง ตามความหมายของมาตรา 100 (4) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ

หากกระทรวงยุติธรรมจะตั้งหน่วยงานสอบสวนคดีอาญาบางประเภท เช่น คดีอาชญากรรม เศรษฐกิจ จะถือว่าเป็นการกำกับ ดูแล ควบคุมหรือตรวจสอบธุรกิจเอกชนใดตามความในมาตรา 100 (4) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ หรือไม่ เห็นว่า ถ้าหน่วยงานของกระทรวงยุติธรรมที่จะจัดตั้งขึ้นมีหน้าที่เพียงแต่สอบสวนคดีอาญาที่เกิดขึ้นเป็นกรณีทั่วไป โดยมีได้กำหนดให้ธุรกิจเอกชนในลักษณะใดโดยเฉพาะต้องอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุมหรือตรวจสอบของหน่วยงานนั้น หน่วยงานดังกล่าวย่อมมีหน้าที่เกี่ยวข้องเฉพาะในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาตามกฎหมายกับทุกกรณีที่มีการกระทำความผิด โดยมีได้มีหน้าที่กำกับหรือควบคุมธุรกิจเอกชนรายใดตามความหมายของมาตรา 100 (4) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ (ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ 368/2544)

8) การกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

กำกับ หมายถึง ดูแลอย่างใกล้ชิดและชี้แนะให้เป็นไปตามต้องการ เช่น กำกับรายการ กำกับการแสดง หรือควบคุม ในความเช่น มีหนังสือกำกับมาด้วย

การกำกับดูแล หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานตามหลักการบริหารราชการแผ่นดินแบบกระจายอำนาจที่หน่วยงานหนึ่งมีอำนาจในการควบคุมอีกหน่วยงานหนึ่งที่อยู่ในการกำกับดูแลให้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายหรือตามอำนาจหน้าที่ หรืออำนาจที่องค์กรที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์กรอื่นในการให้องค์กรนั้น ๆ ทำงานภายใต้กฎหมาย

การกำกับดูแล เป็นการใช้อำนาจของราชการส่วนกลางกับราชการส่วนภูมิภาค เพื่อตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของราชการส่วนท้องถิ่นว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หากเห็นว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย มีอำนาจไม่อนุมัติให้การกระทำนั้นมีผลบังคับ หรืออาจยกเลิกเพิกถอนการกระทำนั้นแล้วแต่กรณี แต่ไม่มีอำนาจตรวจสอบความเหมาะสมหรือการใช้ดุลยพินิจหรือสั่งการนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดไว้ได้

การกำกับดูแลโดยตรง อาจแบ่งได้เป็น 1) อำนาจเหนือการกระทำ เป็นอำนาจที่กฎหมายให้องค์กรหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์การปกครองส่วนกลางใช้กำกับดูแลการกระทำขององค์กรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์การมหาชน ได้แก่ อำนาจให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติการกระทำ อำนาจยับยั้งและเพิกถอนการกระทำ และอำนาจเข้ากระทำการแทน และ 2) อำนาจเหนือตัวบุคคล เป็นอำนาจควบคุมความประพฤติของบุคคลให้อยู่ในระเบียบวินัย อาทิ อำนาจสั่งพักราชการ และอำนาจถอดถอนจากตำแหน่ง

การกำกับดูแลโดยอ้อม ปรากฏให้เห็นผ่านการให้เงินอุดหนุน และการใช้สัญญามาตรฐาน กล่าวคือ กรณีการให้เงินอุดหนุนในทุกปีส่วนกลางจะจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เงินอุดหนุนทั่วไปกับเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เงินอุดหนุนทั่วไปนั้น เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับแล้วจะนำไปใช้ในด้านใด ๆ ก็ได้ โดยไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของส่วนกลาง ส่วนเงินอุดหนุนเฉพาะกิจนั้นจะเป็นเงินอุดหนุนที่ระบุกิจการโดยตรงที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะนำไปใช้ได้ เงินอุดหนุนส่วนนี้จะถูกควบคุมอย่างใกล้ชิดทุกขั้นตอนจากส่วนกลาง ตามระเบียบที่รัฐบาลกำหนด ส่วนสัญญามาตรฐาน คือ สัญญาที่บุคคลหรือนิติบุคคลทางกฎหมายมหาชน หรือทางกฎหมายแพ่งบุคคลหนึ่งกระทำขึ้น โดยแบบของสัญญานั้นถูกกำหนดโดยบุคคลที่สาม การที่แบบของสัญญาที่ถูกกำหนดขึ้นโดยบุคคลที่แล้ว จึงเท่ากับบุคคลที่ทำสัญญานั้น ๆ ถูกจำกัดอำนาจและการริเริ่มสร้างสรรค์ในการกำหนดรายละเอียดทางสัญญา การใช้สัญญามาตรฐานเป็นมาตรการในการกำกับดูแลทางอ้อมนั้น มีการใช้อย่างแพร่หลายในระบบกฎหมายของเรา ในส่วนที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจนั้นเราก็พบตัวอย่างนี้มากมาย เช่น การจัดทำสัญญาต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยพัสดุของหน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กำหนดว่า จะต้องทำตามแบบที่อยู่ในส่วนที่แนบท้ายระเบียบนี้ การเปลี่ยนแปลงแบบของสัญญานั้นจะกระทำได้อีกต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากอัยการจังหวัดหรือสำนักงานอัยการสูงสุดเท่านั้น

ตัวอย่างเกี่ยวกับการกำกับดูแล

ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามความหมายแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 4 มีอำนาจหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินร่วมกับรัฐมนตรีอื่นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมายนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาและต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 กำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาลและมีอำนาจกำกับโดยทั่วไปซึ่งการบริหารราชการแผ่นดิน มีอำนาจสั่งให้ราชการส่วนกลาง ราชการ

ส่วนภูมิภาค และส่วนราชการซึ่งมีหน้าที่ควบคุมราชการส่วนท้องถิ่นชี้แจงแสดงความเห็น ทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ ในกรณีจำเป็นจะยับยั้งการปฏิบัติราชการใด ๆ ที่ขัดต่อนโยบายหรือมติคณะรัฐมนตรีก็ได้ มีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคและราชการส่วนท้องถิ่น มีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการ ฝ่ายบริหารทุกตำแหน่งซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะ เป็นกรม รวมทั้งมีอำนาจดำเนินการอื่น ๆ ในการปฏิบัติตามนโยบาย นอกจากนี้ บทบัญญัติมาตรา 217 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ยังกำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ถวายคำแนะนำแก่พระมหากษัตริย์ในการให้รัฐมนตรีผู้ใดพ้นจากการเป็นรัฐมนตรี จึงแสดงให้เห็นถึงอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีในการบริหารราชการแผ่นดินว่ามีขอบเขตอย่างกว้างขวาง มีอำนาจเหนือข้าราชการฝ่ายบริหารทุกตำแหน่งในทุกกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทบวง ต่าง ๆ เป็นผู้รับผิดชอบการบริหารราชการกระทรวงและทบวงนั้น ๆ โดยนายกรัฐมนตรีมีอำนาจกำกับ ดูแล ตามลำดับผ่านรัฐมนตรี

กองทุนการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน เป็นหน่วยงานในธนาคารแห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 มาตรา 29 ตีมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินให้มีความมั่นคงและเสถียรภาพในการทำงานเดียวกันกับวัตถุประสงค์ของธนาคารแห่งประเทศไทย ดังนั้น กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา ระบบสถาบันการเงินจึงเป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งอยู่ในสังกัดธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทยอยู่ในการกำกับของกระทรวงการคลัง นายกรัฐมนตรีหรือรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลกระทรวงการคลัง กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินจึงเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐบาลตามลำดับชั้น (คดีหมายเลขดำที่ อม. 1/2550)

ทั้งนี้ การกำกับดูแลเป็นอำนาจที่กฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนว่าให้แก่บุคคลใด ตำแหน่งใด และหน่วยงานใด ดังจะเห็นได้ในบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ อาทิ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

มาตรา 40 ในการมอบอำนาจ ให้ผู้มอบอำนาจพิจารณาถึงการอำนวยความสะดวกแก่ ประชาชน ความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ การกระจายความรับผิดชอบตามสภาพของตำแหน่ง ของผู้รับมอบอำนาจ และผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจตามวัตถุประสงค์ ของการมอบอำนาจดังกล่าว

เมื่อได้มอบอำนาจแล้ว **ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการ** ของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้

มาตรา 57 ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

(4) **กำกับดูแลการปฏิบัติราชการอันมิใช่ราชการส่วนภูมิภาคของข้าราชการซึ่งประจำอยู่ในจังหวัดนั้น** ยกเว้นข้าราชการทหาร ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการฝ่ายอัยการ ข้าราชการพลเรือน ในมหาวิทยาลัย ข้าราชการในสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและข้าราชการครูให้ปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม หรือมติของคณะรัฐมนตรีหรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรีหรือยับยั้งการกระทำใด ๆ ของข้าราชการในจังหวัดที่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรีไว้ชั่วคราวแล้วรายงานกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง

(7) กำกับดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา 39 ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ กฟผ. เพื่อการนี้จะสั่งให้ กฟผ. ชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำที่ขัดต่อนโยบายของรัฐบาลหรือมติของคณะรัฐมนตรี ตลอดจนมีอำนาจที่จะสั่งให้ปฏิบัติการตามนโยบายของรัฐบาลหรือมติของคณะรัฐมนตรี และสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการได้

ควบคุม หมายถึง การกำกับดูแลให้อยู่ในขอบเขตโดยใช้อำนาจ

การควบคุมบังคับบัญชา เป็นการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชาที่มีเหนือผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อควบคุมและตรวจสอบ ทั้งความชอบด้วยกฎหมายและความเหมาะสมหรือดุลพินิจของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยผู้บังคับบัญชามีอำนาจยกเลิกเพิกถอนหรือสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้นได้ ซึ่งในกรณีของการบริหารราชการแผ่นดินก็คือความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลางกับราชการส่วนภูมิภาค (จังหวัด, อำเภอ) หรือภายในราชการส่วนกลางสังกัดเดียวกัน หรือภายในราชการส่วนภูมิภาคด้วยกันเอง

เนื่องจากการควบคุมเป็นอำนาจที่กฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนว่าให้แก่บุคคลใด ตำแหน่งใด และหน่วยงานใด ดังจะเห็นได้ในบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ อาทิ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

มาตรา 16 สำนักนายกรัฐมนตรีนอกจากมีนายกรัฐมนตรีรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีให้มีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) รับผิดชอบ**ควบคุมราชการประจำในสำนักนายกรัฐมนตรี**กำหนดแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการของสำนักนายกรัฐมนตรีและลำดับความสำคัญของแผนการปฏิบัติราชการประจำปีของส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีให้เป็นไปตามนโยบายที่นายกรัฐมนตรีกำหนด รวมทั้งกำกับเร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี

มาตรา 21 ในกระทรวงให้มีปลัดกระทรวงคนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) รับผิดชอบ**ควบคุมราชการประจำในกระทรวง** แปลงนโยบายเป็นแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการ กำกับการทำงานของส่วนราชการในกระทรวงให้เกิดผลสัมฤทธิ์และประสานการปฏิบัติงานของส่วนราชการในกระทรวงให้มีเอกภาพสอดคล้องกัน รวมทั้งเร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวง

มาตรา 65 นายอำเภอมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

(4) **ควบคุมดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในอำเภอ**ตามกฎหมาย

ตรวจสอบ หมายถึง ตรวจสอบเพื่อค้นหาข้อเท็จจริง เช่น ดำรงไปตรวจสอบหาหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ

ตรวจสอบ หมายถึง การตรวจสอบคุณลักษณะที่ได้ว่าตรงตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ หากผู้ปกครองใช้อำนาจในการปกครองตามกฎหมายแต่ผลของการปกครองนั้น ไม่ตรงตามเจตนารมณ์และความต้องการของประชาชน หรือการบริหารและปกครองประเทศจะส่งผลกระทบทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน และไม่ได้รับความเป็นธรรม ฉะนั้น องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของกฎหมายมหาชน คือ จะต้องมีการและกระบวนการในการตรวจสอบและควบคุมการใช้อำนาจของผู้ปกครองด้วย กระบวนการตรวจสอบและการควบคุมการใช้อำนาจในการบริหารและปกครองประเทศและการบริการสาธารณะตามหลักของกฎหมายมหาชน มีหลักการสำคัญ 2 ประการคือ 1) การตรวจสอบและควบคุมการใช้อำนาจโดยองค์กรภายใน และ 2) การตรวจสอบและควบคุมการใช้อำนาจโดยองค์กรภายนอก

ดำเนินคดี หมายถึง ฟ้องร้องต่อศาล หรือ ร้องทุกข์ กล่าวโทษ สอบสวน ฟ้องคดี หรือ พิจารณาพิพากษาคดี ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความ

ทั้งนี้ การตรวจสอบหรือดำเนินคดีเป็นอำนาจที่กฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนว่าให้แก่บุคคลใด ตำแหน่งใด และหน่วยงานใด ดังจะเห็นได้ในบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ เช่น อำนาจของพนักงานอัยการตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

สำนักงานตำรวจแห่งชาติตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 เป็นต้น

3.2.2 การกระทำของเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามตามมาตรา 127

มาตรา 127 ห้ามมิให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ดำเนินการใดตามมาตรา 126 (4) ภายในสองปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

กล่าวคือ ห้ามเจ้าพนักงานของรัฐดังกล่าวเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบ ของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น ภายใน 2 ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

3.3 การบังคับใช้มาตรา 126 และมาตรา 127 กับเจ้าพนักงานของรัฐ

3.3.1 มาตรา 126

ใช้บังคับกับกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ได้เข้ารับตำแหน่งในหน้าที่นั้นตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด หรือมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง โดยในมาตรา 126 วรรคสี่ กำหนดให้เจ้าพนักงานของรัฐ ที่มีลักษณะตาม (2) หรือ (3) ต้องดำเนินการไม่ให้มีลักษณะดังกล่าวภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง

ทั้งนี้ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามความในมาตรา 126 พ.ศ. 2563 มีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

3.3.2 มาตรา 127

ใช้บังคับกับกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ประกาศกำหนด ดำเนินการใดตามมาตรา 126 (4) ภายในสองปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

3.4 ผลของการฝ่าฝืนมาตรา 126 และมาตรา 127 และบทกำหนดโทษ

3.4.1 ผลของการฝ่าฝืนถือเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

การที่เจ้าพนักงานของรัฐได้ดำเนินกิจการใด ๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมนั้นเป็นเรื่องของการฝ่าฝืนจริยธรรมหรือเป็นการทำผิดจริยธรรมของเจ้าพนักงานของรัฐ แต่เมื่อมีการแก้ไขกฎหมายให้การกระทำความผิดดังกล่าวให้ถือเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม การแก้ไขดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อคุณสมบัติของบุคคลในการที่จะเข้ามาเป็นเจ้าพนักงานของรัฐตามที่พระราชบัญญัติต่าง ๆ ได้บัญญัติไว้และทำให้การกระทำความผิดดังกล่าวอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีอำนาจในการไต่สวนเจ้าพนักงานของรัฐที่ได้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

3.4.2 โทษทางอาญาตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

เจ้าพนักงานของรัฐที่กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 126 หรือได้กระทำการต่าง ๆ ที่เป็นข้อห้ามตามความในมาตรา 126 จะต้องรับโทษในทางอาญาซึ่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาตรา 168 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

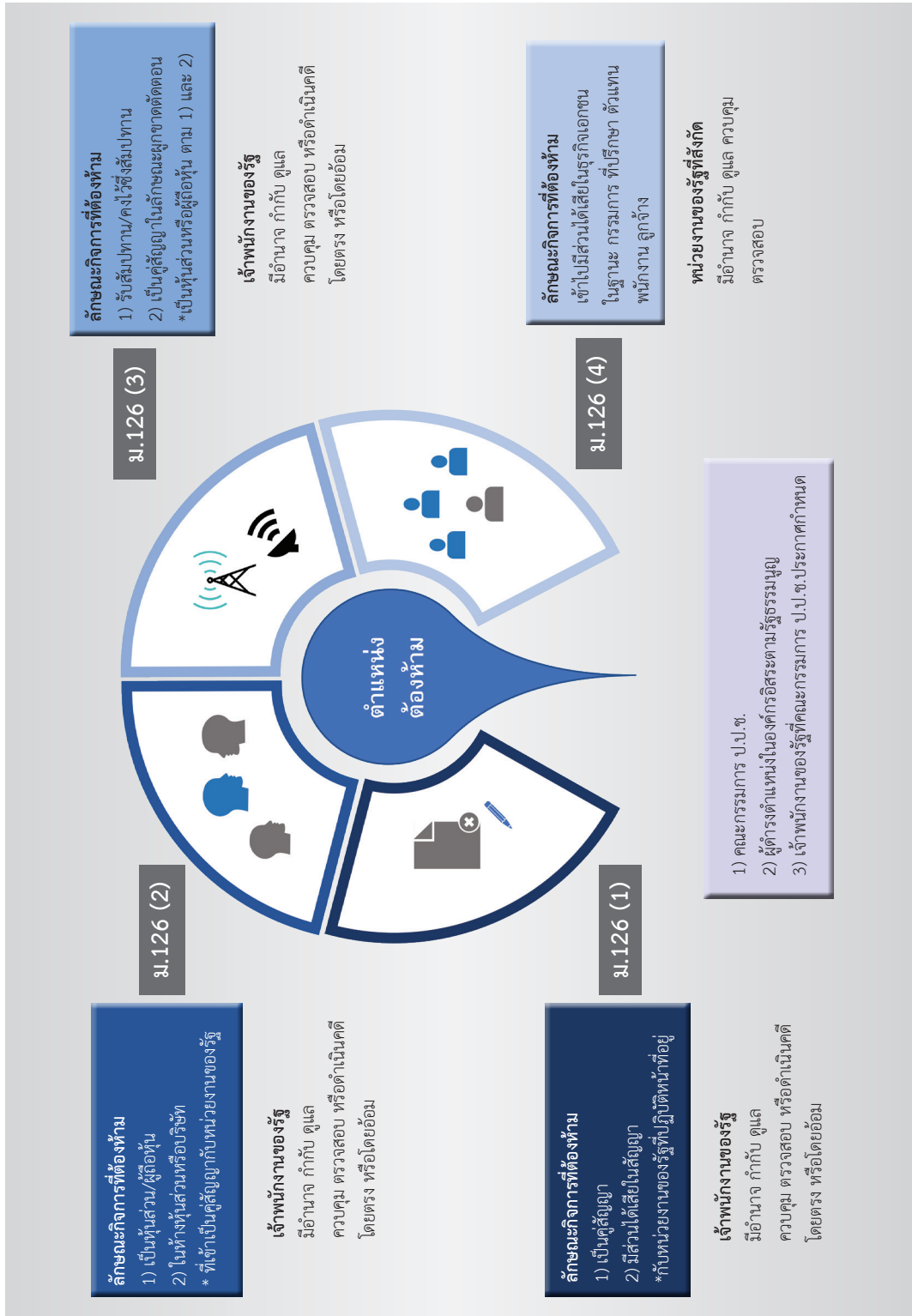
สำหรับกรณีความผิดตามมาตรา 126 วรยศสอง ซึ่งให้นำความในวรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐตามวรรคหนึ่งด้วย ถ้าพิสูจน์ได้ว่าเจ้าพนักงานของรัฐนั้นรู้เห็นยินยอมด้วย เจ้าพนักงานของรัฐนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ การรับโทษในทางอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 168 นั้น บุคคลที่จะต้องรับโทษตามกฎหมาย ได้แก่ เจ้าพนักงานของรัฐในตำแหน่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดตำแหน่งไว้เป็นการเฉพาะ หากคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐมิได้เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ กฎหมายมิได้บัญญัติให้ต้องรับโทษในกรณีนี้

เจ้าพนักงานของรัฐที่กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 127 หรือได้กระทำการต่าง ๆ ที่เป็นข้อห้ามตามความในมาตรา 127 จะต้องรับโทษในทางอาญาซึ่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาตรา 170 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทบัญญัติ มาตรา 126 และมาตรา 127 ได้มีการบัญญัติให้ความผิดในหมวดที่ 6 นี้ให้ถือเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ทั้งนี้ ตามความในมาตรา 129

3.5 บทสรุป

มาตรา 126 และมาตรา 127 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เป็นการป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งมีที่มาจากการที่เจ้าพนักงานของรัฐได้รับมอบอำนาจจากรัฐ ทำให้มีอำนาจในการอนุมัติ อนุญาต การให้สัมปทาน และลงนามในสัญญาต่าง ๆ รวมถึงเจ้าพนักงานของรัฐที่มีอำนาจในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี โดยเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งอยู่ในตำแหน่งนั้นมีโอกาสและความเสี่ยงที่จะกระทำการในสิ่งที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ได้ จึงมีการออกกฎหมายเพื่อควบคุมและป้องกันพฤติกรรมดังกล่าว ทั้งนี้ อาจสรุปสาระสำคัญของกฎหมายมาตรา 126 และมาตรา 127 ได้ดังนี้

บทที่ 4

แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันมิให้มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติ

มาตรา 126 และมาตรา 127

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

4.1 การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง (ก่อนเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ)

บุคคลย่อมมีสิทธิในการเข้ามาเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ และก่อนที่จะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ บุคคลนั้นจะอยู่ในสถานะของเอกชน จึงมีสิทธิในการทำมาหากินเลี้ยงชีพโดยการประกอบอาชีพ หรือประกอบวิชาชีพใด ๆ ได้ตามใจสมัคร เว้นแต่เป็นกรณีที่มีกฎหมายได้ห้ามไว้ แต่ตราบใดก็ตาม เมื่อบุคคลนั้นมีความประสงค์จะเข้ามาเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ โดยเฉพาะตำแหน่งที่มีกฎหมายบัญญัติห้ามมิให้ดำเนินการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม บุคคลจะต้องมีการเตรียมการก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง การไม่เตรียมความพร้อมจะทำให้บุคคลนั้นมีสภาพปัญหาส่วนตนที่จะต้องรักษาผลประโยชน์ส่วนตนไว้ เมื่อเข้ามาเป็นเจ้าพนักงานของรัฐแล้ว การประกอบอาชีพบางอย่างที่ได้กระทำไว้กับรัฐ หรือการอยู่ในฐานะต่าง ๆ ในธุรกิจการค้าของเอกชนที่ได้ทำกันไว้ก่อนเข้ามาเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ อาจจะเป็นสิ่งที่กฎหมายห้ามกระทำหรือห้ามดำเนินการในขณะที่บุคคลนั้นเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ดังนั้นเมื่อไม่มีการเตรียมตัวในเรื่องนี้ จึงเป็นต้นเหตุของการกระทำผิดกฎหมายและจะส่งผลร้ายต่อเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น เช่น การต้องพ้นจากตำแหน่ง การได้รับโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นต้น

ในการเตรียมตัวของบุคคลก่อนเข้ารับตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐ บุคคลนั้น ๆ จะต้องตรวจสอบตนเอง คู่สมรส และผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบว่าตำแหน่งที่ตนเองจะเข้าดำรงตำแหน่งนั้นเป็นตำแหน่งที่ห้ามดำเนินการที่อาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมหรือไม่ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

หมวด 6 การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม มาตรา 126 ได้กำหนดตำแหน่งที่ห้ามดำเนินกิจการดังกล่าว ประกอบด้วย กรรมการ ป.ป.ช. และเจ้าพนักงานของรัฐที่ถูกกำหนดไว้ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความ ในมาตรา 126 พ.ศ. 2563

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อตรวจสอบแล้วพบว่าตำแหน่งที่ตนเองจะเข้าดำรงตำแหน่งนั้นเป็นตำแหน่งที่ห้ามดำเนินกิจการตามมาตรา 126 ขั้นตอนต่อไปจะต้องตรวจสอบการดำเนินการต่าง ๆ ของตนเอง ว่าได้เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ เป็นหุ้นส่วนหรือเป็นผู้ถือหุ้นในธุรกิจของเอกชนที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐที่มีลักษณะผูกขาดตัดตอน รวมถึงเป็นหุ้นส่วนหรือเป็นผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทาน หรือ เข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าวในขณะที่ตนเองนั้นอยู่ในสถานะของเอกชน โดยจะต้องตรวจสอบการดำเนินการดังกล่าว ซึ่งอาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมตามที่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้หรือไม่ และกิจการเหล่านั้นเป็นกิจการที่อยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดีของเจ้าพนักงานของรัฐตำแหน่งที่ตนเองจะเข้าดำรงตำแหน่งไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมหรือไม่

ทั้งนี้ การดำเนินการต่าง ๆ ในลักษณะดังกล่าวข้างต้นของคู่สมรส และผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส จะได้รับการยกเว้นตามกฎหมายให้สามารถกระทำได้เฉพาะกรณีที่มีการดำเนินการอยู่ก่อนที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นจะเข้าดำรงตำแหน่ง

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อตรวจสอบแล้วพบว่า ตนเองมีการดำเนินการซึ่งอาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมตามที่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้ จะต้องศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบว่าก่อนที่จะเข้าสู่ตำแหน่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐนั้น ตนเองจะต้องดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทำการค้า การทำธุรกิจนั้น ๆ อย่างไรให้เป็นไปตามกฎหมาย และตามกำหนดระยะเวลาที่กฎหมายบัญญัติไว้

4.2 การปฏิบัติหน้าที่หรือการดำรงตนในระหว่างเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ

4.2.1 เจ้าพนักงานของรัฐในตำแหน่ง กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ประกาศกำหนดไว้ ในขณะที่ได้ดำรงตำแหน่งตามข้างต้น จะต้องไม่ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์กับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี โดยกิจการที่ต้องห้าม มีดังนี้

- 1) การเป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ
- 2) การเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ
- 3) การรับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะผูกขาด ตัดตอน รวมถึงการเป็นผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือเป็นหุ้นส่วนในบริษัทที่รับสัมปทานหรือได้ทำสัญญาในลักษณะดังกล่าว
- 4) การเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่อยู่ โดยเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้าง ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

4.2.2 คู่สมรสและผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสของเจ้าพนักงานของรัฐตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้ห้ามมิให้ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมดังกล่าวข้างต้นหลังจากที่เจ้าพนักงานของรัฐเข้าดำรงตำแหน่งไว้ด้วย

การทำความเข้าใจกับคู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสให้ปฏิบัติตามกฎหมายจึงมีความสำคัญ หากไม่สามารถทำให้เข้าใจในหลักการของกฎหมายได้แล้ว หรือเกิดความเข้าใจในข้อกฎหมายที่ไม่ถูกต้อง หรือในกรณีที่คู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสได้กระทำด้วยความพลั้งเผลอ หรือโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และเป็นการดำเนินกิจการที่เป็นการต้องห้ามตามกฎหมายในมาตรา 126 การดำเนินกิจการของคู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสนั้นจะนำมาซึ่งพิษภัยและเป็นโทษกับเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น กล่าวคือ แม้ตนเองจะมีได้กระทำการที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดไว้ แต่ได้ปล่อยปละละเลยไม่ใส่ใจกับการดำเนินกิจการของคู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส ทำให้มีการดำเนินกิจการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายห้ามไว้ เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นก็จะต้องได้รับโทษทางอาญาที่เกิดจากการกระทำของคู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส โดยจะต้องถูกระวางโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับแล้วแต่กรณี

ดังนั้น การทำความเข้าใจกฎหมาย มาตรา 126 เพื่อให้รู้ถึงข้อห้ามกระทำการของเจ้าพนักงานของรัฐและข้อห้ามมิให้คู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสของเจ้าพนักงานของรัฐ ในการดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเจ้าพนักงานของรัฐและคู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยา โดยมิได้จดทะเบียนสมรสของเจ้าพนักงานของรัฐนั้น ๆ ทั้งนี้เจ้าพนักงานของรัฐจะเพิกเฉยหรือละเลยเสียมิได้

4.3 การดำเนินกิจการในภายหลังที่ได้พ้นจากตำแหน่ง (พ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐยังไม่ถึง 2 ปี)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

มาตรา 127 ได้บัญญัติห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม โดยห้ามดำเนินกิจการนั้นต่อไปอีกเป็นเวลา 2 ปี นับแต่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นได้พ้นจากตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐในตำแหน่งนั้น ๆ แล้ว เฉพาะการดำเนินการตามมาตรา 126 (4) เท่านั้น คือ ห้ามเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น พ้นจากตำแหน่ง ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ ซึ่งการห้ามในส่วนนี้ได้ห้ามรวมถึงการดำเนินกิจการของคู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสของเจ้าพนักงานของรัฐ

ในการปฏิบัติเพื่อป้องกันมิให้มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 126 และมาตรา 127 ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 นั้น หากเจ้าพนักงานของรัฐมีข้อสงสัยสามารถทำหนังสือหารือมายังสำนักการขัดกันแห่งผลประโยชน์ สำนักงาน ป.ป.ช. เลขที่ 361 ถนนนันทบุรี ตำบลท่าทราย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 11000

บทที่ 5

บทสรุป

มาตรา 126 และมาตรา 127 เป็นบทบัญญัติเพื่อป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งมีที่มาจากการที่เจ้าพนักงานของรัฐได้รับมอบอำนาจจากรัฐให้ใช้อำนาจในการอนุมัติ อนุญาต การให้สัมปทาน และลงนามในสัญญาต่าง ๆ รวมถึงอำนาจในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี จึงบัญญัติกฎหมายในการห้ามเจ้าพนักงานของรัฐบางตำแหน่งตามที่กฎหมายกำหนดรวมถึงคู่สมรสดำเนินกิจการบางอย่าง เว้นแต่คู่สมรสดำเนินการดังกล่าวอยู่ก่อนที่เจ้าพนักงานของรัฐจะเข้าดำรงตำแหน่ง เพื่อป้องกันการขัดระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมหรือผลประโยชน์ของประเทศชาติ ขณะที่ดำรงตำแหน่งและเมื่อพ้นจากตำแหน่งภายในระยะเวลา 2 ปี ดังนี้

ลักษณะกิจการที่ต้องห้ามตามมาตรา 126

1) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ ที่ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

2) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ ที่ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินร้อยละ 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทนั้น

ทั้งนี้ หากเจ้าพนักงานของรัฐที่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นดังกล่าว ต้องดำเนินการไม่ให้มีลักษณะดังกล่าวภายใน 30 วันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง

3) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนจากรัฐ หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่ดำเนินกิจการในลักษณะดังกล่าว ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินร้อยละ 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทนั้น

ทั้งนี้ หากเจ้าพนักงานของรัฐที่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นดังกล่าว ต้องดำเนินการไม่ให้มีลักษณะดังกล่าวภายใน 30 วันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง

4) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้างในธุรกิจ ของเอกชน ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น

คู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐ ตามมาตรา 126

มาตรา 126 นอกจากใช้บังคับกับเจ้าพนักงานของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด ยังใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐดังกล่าว เว้นแต่เป็นกรณีที่คู่สมรสนั้นดำเนินการอยู่ก่อนที่เจ้าพนักงานของรัฐจะเข้าดำรงตำแหน่ง คู่สมรสตามมาตรา 126 นอกจากคู่สมรสที่จดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ยังหมายความรวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสกับเจ้าพนักงานของรัฐและมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ได้ทำพิธีมงคลสมรสหรือพิธีอื่นใดในทำนองเดียวกันกับเจ้าพนักงานของรัฐ โดยมีบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลภายนอกรับทราบว่าเป็นการอยู่กินเป็นสามีภริยากันตามประเพณี

(2) เจ้าพนักงานของรัฐแสดงให้เห็นปรากฏว่ามีสถานะเป็นสามีภริยากัน หรือมีพฤติการณ์เป็นที่รับรู้ของสังคมทั่วไปว่ามีสถานะดังกล่าว

(3) บุคคลซึ่งจดทะเบียนสมรสกับเจ้าพนักงานของรัฐและต่อมาได้จดทะเบียนหย่าขาดจากกันตามกฎหมาย แต่ยังปรากฏหรือมีพฤติการณ์ซึ่งเป็นที่รับรู้ของสังคมทั่วไปว่ามีสถานะเป็นสามีหรือภริยากัน

ห้ามเจ้าพนักงานของรัฐดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ภายใน 2 ปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา 127 ได้กำหนดห้ามมิให้กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น ภายใน 2 ปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ผลของการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา 126 และมาตรา 127

การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 126 และมาตรา 127 ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมและกำหนดบทลงโทษ ดังนี้

1. กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐทำการฝ่าฝืนมาตรา 126 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
2. กรณีคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดำเนินกิจการเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 126 ถ้าพิสูจน์ได้ว่า เจ้าพนักงานของรัฐนั้นรู้เห็นยินยอมด้วย เจ้าพนักงานของรัฐนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
3. กรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 127 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับ ไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การขัดกันระหว่าง ประโยชน์ส่วนบุคคล กับ ประโยชน์ส่วนรวม

ม. 126

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

ห้ามดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ...

- 1 กรรมการ ป.ป.ช.
- 2 ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
- 3 เจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด
- 4 คู่สมรสของ 1 - 3

เป็นคู่สัญญา หรือ มีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่ตนปฏิบัติหน้าที่อยู่

ในฐานะที่ตนเป็นผู้มีอำนาจในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม

เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท หรือ เป็นหุ้นส่วน ในห้างหุ้นส่วน ที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่ตนปฏิบัติหน้าที่อยู่

กรณีเป็นผู้ถือหุ้น หรือ เป็นหุ้นส่วน ตาม 2 หรือ 3

▶ สามารถถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดได้ไม่เกิน 5% ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้

▶ หากถือหุ้นเกิน 5% ▶ เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน ต้องดำเนินการให้มีส่วนลดภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งตำแหน่ง

รับสัมปทาน หรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่น

หรือ เข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่น อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดเด็ดขาด

หรือ เป็นผู้ถือหุ้น ในบริษัท หรือ เป็นหุ้นส่วน ในห้างหุ้นส่วน ที่รับสัมปทาน หรือ เข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

เข้าไปมีส่วนได้เสียในธุรกิจของเอกชน ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดอยู่ หรือปฏิบัติหน้าที่อยู่

โดยเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะ:

- กรรมการ
- ที่ปรึกษา
- ตัวแทน
- พนักงาน
- ลูกจ้าง

ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

คู่สมรส

หมายความว่ารวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภรรยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรสด้วย

หลักเกณฑ์การอยู่กินกันฉันสามีภรรยา

- ได้ทำพิธีมงคลสมรสหรือพิธีอื่นใดในทำนองเดียวกัน
- เจ้าพนักงานของรัฐแสดงให้เห็นปรากฏว่ามีสถานะเป็นสามีภรรยาฉัน หรือมีพฤติการณ์เป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป
- เคยจดทะเบียนสมรส ต่อมาจดทะเบียนหย่าขาดกัน แต่ยังคงหรือมีพฤติการณ์เป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไปว่าเป็นสามีภรรยาฉัน

การขัดกันระหว่าง ประโยชน์ส่วนบุคคล กับ ประโยชน์ส่วนรวม

ม. 127

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

- 1 กรรมการ ป.ป.ช.
- 2 ผู้ดำรงตำแหน่ง
ในองค์กรอิสระ
- 3 ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง
- 4 ผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง

ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ห้าม ดำเนินการใดตาม ม. 126 (4)
นับแต่พ้นจากตำแหน่งภายใน **2 ปี**

เข้าไปมีส่วนได้เสียในธุรกิจของเอกชนในฐานะ

กรรมการ

ที่ปรึกษา

ตัวแทน

พนักงาน

ลูกจ้าง

ซึ่งธุรกิจนั้นอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐ
ที่ตนสังกัดหรือปฏิบัติหน้าที่อยู่ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชน
อาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อ
ความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

ม. 126

แตกต่างกันอย่างไร ?

ม. 127

กรรมการ ป.ป.ช. •
ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ •
เจ้าพนักงานของรัฐ •
ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด

ตำแหน่ง

ตำแหน่ง

• กรรมการ ป.ป.ช.
• ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
• ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง
• ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
→ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด

ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง
กำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามความ
ในมาตรา 126 พ.ศ. 2563

ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
เรื่อง กำหนดตำแหน่งซึ่งต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามมาตรา 127 พ.ศ. 2563

ห้ามดำเนินการกิจการตาม ม. 126 (1) - (4)

ห้ามดำเนินการกิจการตาม ม. 126 (4)

บังคับใช้ ขณะดำรงตำแหน่ง

บังคับใช้ หลังพ้นจากตำแหน่ง

บังคับ ใช้กับคู่สมรสด้วย

ไม่บังคับ ใช้กับคู่สมรส

แผนภาพกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงที่อยู่ในอำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณี การกระทำขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 126 และมาตรา 127 ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการไต่สวนข้อเท็จจริง โดยมีกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนี้

ถาม/ตอบ

1. ถาม เป็นคู่สัญญาที่มีความหมายอย่างไร

ตอบ การเป็นคู่สัญญา หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ประกาศกำหนดฯ มิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา 126 ได้เข้ามาทำสัญญากับรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นๆ จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับสัญญานั้น จากการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของตำแหน่งนั้นๆ โดยที่สัญญาที่กล่าวถึงนี้ จึงได้แก่ สัญญาที่รัฐได้ทำขึ้นตามระเบียบฯ ที่ใช้กับหน่วยงานของรัฐในการจัดซื้อจัดจ้างต่าง ๆ เป็นต้น สำหรับหน่วยงานของรัฐ หมายถึงเฉพาะหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

เช่น นาย ก เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ข นาย ก และคู่สมรสของนาย ก จะเข้ามาทำสัญญากับองค์การบริหารส่วนตำบล ข มิได้ ซึ่งรวมถึงกรณีที่นาย ก ซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ข โดย นาย ก ได้มีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุมหรือตรวจสอบ หน่วยงาน ป ในกรณีนี้ นาย ก ซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ข และคู่สมรสจะเข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงาน ป มิได้ และถ้าหากว่า นาย ก ซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ข จะต้องดำเนินคดี กับบริษัท ร ที่เป็นคู่สัญญากับองค์การบริหารส่วนตำบล ข ในกรณีนี้ นาย ก และคู่สมรสจะเข้าเป็นคู่สัญญากับ บริษัท ร มิได้เช่นกัน

2. ถาม การมีส่วนได้เสียในสัญญามีความหมายอย่างไร

ตอบ การมีส่วนได้เสียในสัญญา หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้เข้าไปมีส่วนได้เสียในสัญญาที่รัฐได้ทำไว้กับบุคคลใด ๆ นอกเหนือจากกรณีในข้อ 1 ซึ่งได้แก่การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะได้รับประโยชน์หรืออาจจะเสียประโยชน์ จากการปฏิบัติตามสัญญาจากการดำเนินการตามสัญญานั้น ๆ ที่อยู่ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

เช่น นาย ก นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ข ได้ว่าจ้างบริษัท ข ที่มีนาย ข ซึ่งเป็นบุตรของนาย ก ที่ได้บรรลุนิติภาวะแล้ว เป็นกรรมการผู้จัดการ และนาย ก ในฐานะนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ข ได้เข้าไปช่วยเหลือต่าง ๆ ในการดำเนินการตามสัญญาเพื่อให้บริษัท ข ได้รับประโยชน์สูงสุดจากสัญญาเกินกว่าปกติที่จะได้รับประโยชน์ ตามสัญญาที่ทำไว้และได้มีการปฏิบัติที่แตกต่างจากกรณีอื่น ๆ ที่มีบริษัทอื่นได้เป็นคู่สัญญากับองค์การบริหารส่วนตำบล ข ที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน

3. ถาม การเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทมีความหมายอย่างไร

ตอบ การเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดตำแหน่ง มิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา 126 ได้เข้าไปลงทุนต่าง ๆ ในธุรกิจของเอกชน โดยการเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนประเภทต่าง ๆ หรือได้เป็นผู้ถือหุ้นแล้วแต่กรณี และในเวลาต่อมาภายหลังห้างหุ้นส่วนฯหรือบริษัทที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดตำแหน่ง มิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา 126 นั้น ได้เข้ามาเป็นคู่สัญญาใด ๆ ตามข้อ 1

เช่น นาย ก ได้เข้าไปลงทุนโดยได้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน ข และได้ถือหุ้นในบริษัท ม ในเวลาต่อมา นาย ก ได้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ข และห้างหุ้นส่วนฯ หรือบริษัทที่มี นาย ก ซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้เข้ามาเป็นคู่สัญญากับองค์การบริหารส่วนตำบล ข ซึ่งมีนาย ก เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่นาย ก ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจกำกับดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

4. ถาม การห้ามรับสัมปทานจากรัฐหรือหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ ราชการส่วนท้องถิ่น มีความหมายและขอบเขตอย่างไร

ตอบ การห้ามตามกฎหมายในข้อนี้ เป็นการห้ามเป็นการทั่วไปในการรับสัมปทานจากรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการรับสัมปทานจากหน่วยงานของรัฐที่ได้จัดตั้งในรูปแบบใด ๆ ก็ตาม โดยที่สัญญาสัมปทานนั้นมีความแตกต่างจากสัญญาทั่ว ๆ ไปหรือต่างจากการเข้าเป็นคู่สัญญา ตามข้อ 1

5. ถาม สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาด ตัดตอน ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมกับรัฐหรือหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ ราชการส่วนท้องถิ่น มีความหมายและขอบเขตอย่างไร

ตอบ หมายถึง สัญญาที่อาจจะเรียกชื่ออย่างอื่นและเป็นสัญญาในลักษณะทำนองเดียวกันกับสัญญาสัมปทาน ดังนั้น การทำสัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนแล้ว ไม่ว่าจะได้ทำกับหน่วยงานของรัฐที่ได้จัดตั้งในรูปแบบใด ๆ ก็ตาม ก็เป็นการต้องห้ามตามกฎหมายทั้งสิ้น การผูกขาดตัดตอน หมายถึง เมื่อได้มีการทำสัญญากันแล้วในระยะเวลาที่สัญญามีผลผูกพันคู่สัญญา หน่วยงานของรัฐจะไม่เปิดโอกาสให้บุคคลอื่นหรือนิติบุคคลอื่นเข้ามาทำสัญญาในลักษณะเดียวกันนั้นอีก ในเขตพื้นที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นในจังหวัดนั้น หรือที่เกี่ยวกับการกิจของส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมนั้น ๆ อีก หรือไม่เปิดให้มีการแข่งขันใด ๆ ตามสัญญาที่ได้ทำกันไว้แล้ว

ภาคผนวก ก

ตำแหน่งที่อยู่ภายใต้บังคับตามบทบัญญัติ

มาตรา 126 และมาตรา 127

แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

- ตำแหน่งที่อยู่ภายใต้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา 126 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561
- ตำแหน่งที่อยู่ภายใต้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา 127 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

**ตำแหน่งที่อยู่ภายใต้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา 126
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
พ.ศ. 2561**

ตำแหน่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
1. กรรมการ ป.ป.ช.	คณะกรรมการ ป.ป.ช.	สำนักงาน ป.ป.ช.
2. ผู้ดำรง ตำแหน่งใน องค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	1) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
	ผู้ตรวจการแผ่นดิน	2) สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
	คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	3) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	4) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ
	ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน	5) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ตำแหน่งตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช.

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
(1) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง		
	1.1 นายกรัฐมนตรี	
	1.2 รัฐมนตรี	
	1.3 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	
	1.4 สมาชิกวุฒิสภา	

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
(2) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง		
2.1 สำหรับข้าราชการพลเรือน		
- หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงทบวง กรม	ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี/ เลขาธิการ/อธิบดี/ผู้อำนวยการ	(1) สำนักนายกรัฐมนตรี
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/ผู้อำนวยการ	(2) กระทรวงการคลัง
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี	(3) กระทรวงการต่างประเทศ
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี	(4) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี	(5) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/เลขาธิการ	(6) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/ผู้อำนวยการ	(7) กระทรวงคมนาคม
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/เลขาธิการ	(8) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/ผู้อำนวยการ/เลขาธิการ	(9) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/ผู้อำนวยการ	(10) กระทรวงพลังงาน
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/ผู้อำนวยการ	(11) กระทรวงพาณิชย์
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี	(12) กระทรวงมหาดไทย
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/เลขาธิการ/ผู้อำนวยการ	(13) กระทรวงยุติธรรม
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/เลขาธิการ	(14) กระทรวงแรงงาน
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/ผู้อำนวยการ	(15) กระทรวงวัฒนธรรม
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/เลขาธิการ/ผู้อำนวยการ	(16) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
	ปลัดกระทรวง/เลขาธิการ	(17) กระทรวงศึกษาธิการ
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/เลขาธิการ	(18) กระทรวงสาธารณสุข
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/เลขาธิการ/ ผู้อำนวยการ	(19) กระทรวงอุตสาหกรรม
	ผู้อำนวยการ/เลขาธิการ	(20) ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง
2.2 สำหรับข้าราชการทหาร		
	ปลัดกระทรวงกลาโหม	(1) สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
	ผู้บัญชาการทหารสูงสุด	(2) กองบัญชาการกองทัพไทย
	ผู้บัญชาการทหารบก	(3) ผู้บัญชาการเหล่าทัพ
	ผู้บัญชาการทหารเรือ	
	ผู้บัญชาการทหารอากาศ	
2.3 ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ		สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
2.4 ผู้ว่าราชการจังหวัด		จังหวัด
2.5 ปลัดกรุงเทพมหานคร		กรุงเทพมหานคร
2.6 กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ (ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562)		
	(1) สำนักนายกรัฐมนตรี	
	คณะกรรมการ	1) บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) (อสมท.)
	กรรมการผู้อำนวยการใหญ่	
	คณะกรรมการ	2) โรงพิมพ์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (โรงพิมพ์ตำรวจ)
	ผู้อำนวยการ	
	(2) กระทรวงกลาโหม	
	คณะกรรมการ	1) บริษัท อู่กรุงเทพ จำกัด (บอท.)
กรรมการผู้จัดการ		

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
(3) กระทรวงการคลัง		
	คณะกรรมการ	1) การยาสูบแห่งประเทศไทย (ยสท.)
	ผู้ว่าการ	
	คณะกรรมการ	2) สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (สลาก)
	ผู้อำนวยการ	
	คณะกรรมการ	3) โรงงานไฟฟ้า กรมสรรพสามิต (โรงงานไฟ)
	ผู้อำนวยการ	
	คณะกรรมการ	4) องค์การสุรา กรมสรรพสามิต (อส.)
	ผู้อำนวยการ	
	คณะกรรมการ	5) บริษัทสหโรงแรมไทย และการท่องเที่ยว จำกัด (สหโรงแรมฯ)
	ผู้จัดการทั่วไป	
	คณะกรรมการ	6) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) (กรุงไทย)
	กรรมการผู้จัดการใหญ่	
	- คณะกรรมการ - กรรมการผู้จัดการ	ในเครือธนาคารกรุงไทย 6.1) บริษัท กรุงไทยธุรกิจอิสซิ่ง จำกัด 6.2) บริษัท หลักทรัพย์จัดการกองทุนกรุงไทย จำกัด 6.3) บริษัท กรุงไทยกฎหมาย จำกัด 6.4) บริษัท กรุงไทยคอมพิวเตอร์เซอร์วิส จำกัด 6.5) บริษัท กรุงไทยแอดไวซ์เซอร์ จำกัด 6.6) บริษัท รักษาความปลอดภัย กรุงไทย ธุรกิจบริการ จำกัด 6.7) บริษัท กรุงไทยธุรกิจอิสซิ่ง จำกัด
	คณะกรรมการ	7) ธนาคารออมสิน (ออมสิน)
	ผู้อำนวยการ	
	คณะกรรมการ	8) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.)
	กรรมการผู้จัดการ	
	คณะกรรมการ	9) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)
	ผู้จัดการ	
	คณะกรรมการ	10) ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.)
	กรรมการผู้จัดการ	

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
	คณะกรรมการ	11) ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.)
	กรรมการผู้จัดการ	
	คณะกรรมการ	12) ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (ธอท.)
	ผู้จัดการ	
	คณะกรรมการ	13) บริษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย (บตท.)
	ผู้จัดการ	
	คณะกรรมการ	14) บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.)
	ผู้จัดการทั่วไป	
	คณะกรรมการ	15) บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด (ธพส.)
	กรรมการผู้จัดการ	
	คณะกรรมการ	16) บริษัท บริหารสินทรัพย์ ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จำกัด (IAM)
	กรรมการผู้จัดการ	
	คณะกรรมการ	17) กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน
	กรรมการผู้จัดการ	
	- คณะกรรมการ - กรรมการผู้จัดการ	ในเครื่องกองทุนเพื่อการฟื้นฟู 17.1) บริษัทบริหารสินทรัพย์ สุขุมวิท จำกัด 17.2) บริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด
(4) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา		
	คณะกรรมการ	1) การกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.)
	ผู้ว่าการ	
	คณะกรรมการ	2) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
	ผู้ว่าการ	
	คณะกรรมการ	2.1) บริษัท ไทยแลนด์ พรีเมียร์ลีก การ์ด จำกัด (ในเครือ ททท.)
	ประธาน	

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
	(5) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
	คณะกรรมการ	1) การเคหะแห่งชาติ (กคช.)
	ผู้ว่าการ	
	คณะกรรมการ	2) สำนักงานธนานุเคราะห์ (สธค.)
	ผู้อำนวยการ	
	(6) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
	คณะกรรมการ	1) องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อศค.)
	ผู้อำนวยการ	
	คณะกรรมการ	2) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.)
	ผู้อำนวยการ	
	คณะกรรมการ	3) องค์การสะพานปลา (อสป.)
	ผู้อำนวยการ	
	คณะกรรมการ	4) การยางแห่งประเทศไทย (กยท.)
	ผู้ว่าการ	
(7) กระทรวงคมนาคม		
คณะกรรมการ	1) บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.)	
กรรมการผู้อำนวยการใหญ่		
คณะกรรมการ	1.1) บริษัท โรงแรมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จำกัด (ในเครือท่าอากาศยานไทย)	
ผู้จัดการบริษัท		
คณะกรรมการ	2) การท่าเรือแห่งประเทศไทย (กทท.)	
ผู้อำนวยการ		

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
	คณะกรรมการ	3) การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.)
	ผู้ว่าการ	
	คณะกรรมการ	3.1) บริษัท รถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด (ในเครือ รฟท.)
	กรรมการผู้อำนวยการใหญ่	
	คณะกรรมการ	4) องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.)
	ผู้อำนวยการ	
	คณะกรรมการ	5) บริษัท วิสาหกิจการเดินรถแห่งประเทศไทย จำกัด (บวท.)
	ผู้อำนวยการใหญ่	
	คณะกรรมการ	6) บริษัท ขนส่ง จำกัด (บขส.)
	กรรมการผู้จัดการใหญ่	
	คณะกรรมการ	7) สถาบันการเดินรถและขนส่ง (สบพ.)
	ผู้ว่าการ	
	คณะกรรมการ	8) การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.)
	ผู้ว่าการ	

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
	(8) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
	คณะกรรมการ	1) องค์การจัดการน้ำเสีย (อจน.)
	ผู้อำนวยการ	
	คณะกรรมการ	2) องค์การสวนพฤกษศาสตร์ (สอพ.)
	ผู้อำนวยการ	
	คณะกรรมการ	3) องค์การสวนสัตว์ (ออส.)
	ผู้อำนวยการ	
	คณะกรรมการ	4) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.)
	ผู้อำนวยการ	
	(9) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	
	คณะกรรมการ	1) บริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (กสท.)
	กรรมการผู้จัดการใหญ่	
	คณะกรรมการ	1.1) บริษัท โครงข่ายระหว่างประเทศและศูนย์ข้อมูลอินเทอร์เน็ต (NGDC) (ในเครือ กสท.)
	กรรมการผู้จัดการใหญ่	
	คณะกรรมการ	2) บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (ทีโอที)
	กรรมการผู้จัดการใหญ่	
- คณะกรรมการ - กรรมการผู้จัดการ	ในเครือทีโอที 2.1) บริษัท เอ ซี ที โมบาย จำกัด 2.2) บริษัท โครงข่ายบรอดแบนด์แห่งชาติ จำกัด	
คณะกรรมการ	3) บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (ปณท.)	
กรรมการผู้จัดการใหญ่		
คณะกรรมการ	3.1) บริษัท ไปรษณีย์ไทยดิสทริบิวชัน จำกัด (ในเครือ ปณ.)	
กรรมการผู้จัดการ		

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
(10) กระทรวงพลังงาน		
	คณะกรรมการ	1) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (ปตท.)
	ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและกรรมการผู้จัดการใหญ่	
	- คณะกรรมการ - กรรมการผู้จัดการ	<u>ในเครือ ปตท.</u> 1.1) บริษัทสำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) 1.2) บริษัท ปตท. จำกัดก๊าซธรรมชาติ จำกัด (PTTNGD) 1.3) บริษัท พีทีที แอลเอ็นจี จำกัด (PTTLNG) 1.4) บริษัท พีทีที แทงค์ เทอร์มินอล จำกัด (PTT Tank) 1.5) บริษัท PTT International Trading Pte.Ltd. (PTTTI) 1.6) บริษัท ปตท. กรีน เอ็นเนอร์ยี่ จำกัด (PTTGE SG)
	- คณะกรรมการ - กรรมการผู้จัดการใหญ่	<u>ในเครือ ปตท.</u> 1.7) บริษัท พีทีที เอ็นเนอร์ยี่ รีซอร์สเซส จำกัด (PTTER) 1.8) บริษัท พีทีที โกลบอลแมนเนจเม้นท์ จำกัด (PTTGM) 1.9) บริษัท น้ำมันและการค้าปลีก จำกัด (มหาชน) (PTTOR) 1.10) บริษัท PTT International Trading London Ltd. (PTTT LDN) 1.11) บริษัท ปตท. ศูนย์บริหารเงิน จำกัด (PTTCC) 1.12) บริษัท PTT Regional Treasury Center Pte. Ltd. (PTTRTC) (ปัจจุบันไม่มีการดำเนินกิจการแล้ว (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มีนาคม 2563)
	คณะกรรมการ	2) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)
	ผู้ว่าการ	
	คณะกรรมการ	2.1) บริษัท กฟผ. อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (บริษัท EGATi) (ในเครือ กฟผ.)
	กรรมการผู้จัดการ	
	คณะกรรมการ	2.2) บริษัท ผลิตไฟฟ้าและน้ำเย็น จำกัด (บริษัท DCAP) (ในเครือ กฟผ./ปตท./กฟน.)
	กรรมการผู้จัดการ	

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
	(11) กระทรวงพาณิชย์	
	คณะกรรมการ	1) องค์การคลังสินค้า (อคส.)
	ผู้อำนวยการ	
	(12) กระทรวงมหาดไทย	
	คณะกรรมการ	1) การประปานครหลวง (กปน.)
	ผู้ว่าการ	
	คณะกรรมการ	2) การประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.)
	ผู้ว่าการ	
	คณะกรรมการ	3) การไฟฟ้านครหลวง (กฟน.)
	ผู้ว่าการ	
	คณะกรรมการ	4) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.)
	ผู้ว่าการ	
	คณะกรรมการ	5) บริษัท พีอีเอเอ็นคอม อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด (ในเครือการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค)
	กรรมการผู้จัดการใหญ่	
	คณะกรรมการ	6) องค์การตลาด (อต.)
	ผู้อำนวยการ	
	(13) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	
	คณะกรรมการ	1) สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)
	ผู้ว่าการ	
	คณะกรรมการ	2) องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ (อพวช.)
	ผู้อำนวยการ	
	(14) กระทรวงสาธารณสุข	
	คณะกรรมการ	1) องค์การเภสัชกรรม (อภ.)
	ผู้อำนวยการ	

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
	(15) กระทรวงอุตสาหกรรม	
	คณะกรรมการ	1) การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.)
	ผู้ว่าการ	
2.7 หัวหน้าหน่วยงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ		
	เลขาธิการ	2.7.1 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
		2.7.2 สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
		2.7.3 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
		2.7.4 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
2.8 ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด		
	เลขาธิการ	2.8.1 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
		2.8.2 สำนักงานศาลยุติธรรม
		2.8.3 สำนักงานศาลปกครอง
		2.8.4 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
		2.8.5 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
(3) ผู้บริหารท้องถิ่น		
	ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	3.1 กรุงเทพมหานคร
	นายกเมืองพัทยา	3.2 พัทยา
	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	3.3 องค์การบริหารส่วนจังหวัด
	นายกเทศมนตรี	3.4 เทศบาล 1) เทศบาลนคร 2) เทศบาลเมือง 3) เทศบาลตำบล
	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	3.5 องค์การบริหารส่วนตำบล

**ตำแหน่งที่อยู่ภายใต้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา 127
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
พ.ศ. 2561**

ตำแหน่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
1. กรรมการ ป.ป.ช.	คณะกรรมการ ป.ป.ช.	สำนักงาน ป.ป.ช.
2. ผู้ดำรง ตำแหน่งใน องค์กรอิสระตาม รัฐธรรมนูญ	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	1) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
	ผู้ตรวจการแผ่นดิน	2) สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
	คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	3) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	4) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
	ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน	5) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ตำแหน่งตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช.

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
(1) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง		
	1.1 นายกรัฐมนตรี	
	1.2 รัฐมนตรี	
	1.3 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	
	1.4 สมาชิกวุฒิสภา	

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
(2) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง		
2.1 สำหรับข้าราชการพลเรือน		
- หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงทบวง กรม	ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี/เลขาธิการ/อธิบดี/ผู้อำนวยการ	(1) สำนักนายกรัฐมนตรี
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/ผู้อำนวยการ	(2) กระทรวงการคลัง
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี	(3) กระทรวงการต่างประเทศ
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี	(4) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี	(5) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/เลขาธิการ	(6) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/ผู้อำนวยการ	(7) กระทรวงคมนาคม
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/เลขาธิการ	(8) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/ผู้อำนวยการ/เลขาธิการ	(9) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/ผู้อำนวยการ	(10) กระทรวงพลังงาน
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/ผู้อำนวยการ	(11) กระทรวงพาณิชย์
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี	(12) กระทรวงมหาดไทย
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/เลขาธิการ/ผู้อำนวยการ	(13) กระทรวงยุติธรรม
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/เลขาธิการ	(14) กระทรวงแรงงาน
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/ผู้อำนวยการ	(15) กระทรวงวัฒนธรรม
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/เลขาธิการ/ผู้อำนวยการ	(16) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)
	ปลัดกระทรวง/เลขาธิการ	(17) กระทรวงศึกษาธิการ
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/เลขาธิการ	(18) กระทรวงสาธารณสุข

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
	ปลัดกระทรวง/อธิบดี/เลขาธิการ/ ผู้อำนวยการ	(19) กระทรวงอุตสาหกรรม
	ผู้อำนวยการ/เลขาธิการ	(20) ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง
2.2 สำหรับข้าราชการทหาร		
	ปลัดกระทรวงกลาโหม	(1) สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
	ผู้บัญชาการทหารสูงสุด	(2) กองบัญชาการกองทัพไทย
	ผู้บัญชาการทหารบก	(3) ผู้บัญชาการเหล่าทัพ
	ผู้บัญชาการทหารเรือ	
	ผู้บัญชาการทหารอากาศ	
2.3	ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
2.4	ผู้ว่าราชการจังหวัด	จังหวัด
2.5	ปลัดกรุงเทพมหานคร	กรุงเทพมหานคร
2.6 กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ (ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562)		
	(1) สำนักนายกรัฐมนตรี	
	กรรมการผู้อำนวยการใหญ่	1) บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) (อสมท.)
	ผู้อำนวยการ	2) โรงพิมพ์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (โรงพิมพ์ตำรวจ)
	(2) กระทรวงกลาโหม	
	กรรมการผู้จัดการ	1) บริษัท อู่กรุงเทพ จำกัด (บอท.)
	(3) กระทรวงการคลัง	
	ผู้ว่าการ	1) การยาสูบแห่งประเทศไทย (ยสท.)
	ผู้อำนวยการ	2) สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (สลาก)
	ผู้อำนวยการ	3) โรงงานไฟฟ้า กรมสรรพสามิต (โรงงานไฟฟ้า)
	ผู้อำนวยการ	4) องค์การสุรา กรมสรรพสามิต (อส.)
	ผู้จัดการทั่วไป	5) บริษัทสหโรงแรมไทย และการท่องเที่ยว จำกัด (สหโรงแรมฯ)

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
	กรรมการผู้จัดการใหญ่	6) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) (กรุงไทย)
	กรรมการผู้จัดการ	<u>ในเครือธนาคารกรุงไทย</u> 6.1) บริษัท กรุงไทยธุรกิจอิสซิ่ง จำกัด 6.2) บริษัท หลักทรัพย์จัดการกองทุนกรุงไทย จำกัด 6.3) บริษัท กรุงไทยกฎหมาย จำกัด 6.4) บริษัท กรุงไทยคอมพิวเตอร์เซอร์วิสเชส จำกัด 6.5) บริษัท กรุงไทยแอดไวซ์เซอร์ จำกัด 6.6) บริษัท รักษาความปลอดภัย กรุงไทย ธุรกิจบริการ จำกัด 6.7) บริษัท กรุงไทยธุรกิจอิสซิ่ง จำกัด
	ผู้อำนวยการ	7) ธนาคารออมสิน (ออมสิน)
	กรรมการผู้จัดการ	8) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.)
	ผู้จัดการ	9) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร (ธ.ก.ส.)
	กรรมการผู้จัดการ	10) ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.)
	กรรมการผู้จัดการ	11) ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.)
	ผู้จัดการ	12) ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (ธอท.)
	ผู้จัดการ	13) บริษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย (บตท.)
	ผู้จัดการทั่วไป	14) บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาด ย่อม (บสย.)
	กรรมการผู้จัดการ	15) บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด (ธพส.)
	กรรมการผู้จัดการ	16) บริษัท บริหารสินทรัพย์ ธนาคารอิสลาม แห่งประเทศไทย จำกัด (IAM)
	กรรมการผู้จัดการ	17) กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน
	กรรมการผู้จัดการ	<u>ในเครือกองทุนเพื่อการฟื้นฟู</u> 17.1) บริษัท บริหารสินทรัพย์ สุขุมวิท จำกัด 17.2) บริษัท บริหารสินทรัพย์ กรุงเทพ พาณิชย์ จำกัด

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
	(4) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	
	ผู้ว่าการ	1) การกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.)
	ผู้ว่าการ	2) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
	ประธาน	2.1) บริษัท ไทยแลนด์ พรีเมียร์ลีก จำกัด (ในเครือ ททท.)
	(5) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
	ผู้ว่าการ	1) การเคหะแห่งชาติ (กคช.)
	ผู้อำนวยการ	2) สำนักงานธรรมาภิบาล (สธค.)
	(6) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
	ผู้อำนวยการ	1) องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อสมค.)
		2) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.)
		3) องค์การสะพานปลา (อสป.)
	ผู้ว่าการ	4) การยางแห่งประเทศไทย (กยท.)
	(7) กระทรวงคมนาคม	
	กรรมการผู้อำนวยการใหญ่	1) บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.)
	ผู้จัดการบริษัท	1.1) บริษัท โรงแรมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จำกัด (ในเครือ ท่าอากาศยานไทย)
	ผู้อำนวยการ	2) การท่าเรือแห่งประเทศไทย (กทท.)
	ผู้ว่าการ	3) การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.)
	กรรมการผู้อำนวยการใหญ่	3.1) บริษัท รถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด (ในเครือ รฟท.)
	ผู้อำนวยการ	4) องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.)
	ผู้อำนวยการใหญ่	5) บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด (บวท.)

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
	กรรมการผู้จัดการใหญ่	6) บริษัท ขนส่ง จำกัด (บขส.)
	ผู้ว่าการ	7) สถาบันการบินพลเรือน (สบพ.)
	ผู้ว่าการ	8) การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย (รฟม.)
	(8) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
	ผู้อำนวยการ	1) องค์การจัดการน้ำเสีย (อจน.)
	ผู้อำนวยการ	2) องค์การสวนพฤกษศาสตร์ (สอพ.)
	ผู้อำนวยการ	3) องค์การสวนสัตว์ (ออส.)
	ผู้อำนวยการ	4) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.)
	(9) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	
	กรรมการผู้จัดการใหญ่	1) บริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (กสท.)
	กรรมการผู้จัดการใหญ่	1.1) บริษัท โครงข่ายระหว่างประเทศและศูนย์ข้อมูลอินเทอร์เน็ต (NGDC) (ในเครือ กสท.)
	กรรมการผู้จัดการใหญ่	2) บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (ทีโอที)
	กรรมการผู้จัดการ	ในเครือทีโอที 2.1) บริษัท เอ ซี ที โมบาย จำกัด 2.2) บริษัท โครงข่ายบรอดแบนด์แห่งชาติ จำกัด
	กรรมการผู้จัดการใหญ่	3) บริษัท ไพรกณียไทย จำกัด (ปนท.)
	กรรมการผู้จัดการ	3.1) บริษัท ไพรกณียไทยดิสรทวิชั่น จำกัด (ในเครือ ปน.)
	(10) กระทรวงพลังงาน	
	ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร	1) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (ปตท.)
	กรรมการผู้จัดการ	ในเครือ ปตท. 1.1) บริษัท สำรองและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) 1.2) บริษัท ปตท. จำกัด ก๊าซธรรมชาติ จำกัด (PTTNGD) 1.3) บริษัท พีทีที แอลเอ็นจี จำกัด (PTTLNG) 1.4) บริษัท พีทีที แทงค์ เทอร์มินอล จำกัด (PTT Tank) 1.5) บริษัท PTT International Trading Pte.Ltd. (PTTT) 1.6) บริษัท ปตท. กรีน เอ็นเนอร์ยี่ จำกัด (PTTGE SG)

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
	กรรมการผู้จัดการ	<u>ในเครือ ปตท.</u> 1.1) บริษัทสำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) 1.2) บริษัท ปตท. จำกัด ก๊าซธรรมชาติ จำกัด (PTTNGD) 1.3) บริษัท พีทีที แอลเอ็นจี จำกัด (PTTLNG) 1.4) บริษัท พีทีที แท็งค์ เทอร์มินอล จำกัด (PTT Tank) 1.5) บริษัท PTT International Trading Pte. Ltd. (PTTT) 1.6) บริษัท ปตท. กรีน เอ็นเนอร์ยี่ จำกัด (PTTGE SG)
	กรรมการผู้จัดการใหญ่	<u>ในเครือ ปตท.</u> 1.7) บริษัท พีทีที เอ็นเนอร์ยี่ รีซอร์สเซส จำกัด (PTTER) 1.8) บริษัท พีทีที โกลบอลแมนเนจเม้นท์ จำกัด (PTTGM) 1.9) บริษัท น้ำมันและการค้าปลีก จำกัด (มหาชน) (PTTOR) 1.10) บริษัท PTT International Trading London Ltd. (PTTT LDN) 1.11) บริษัท ปตท. ศูนย์บริหารเงิน จำกัด (PTTTCC) 1.12) บริษัท PTT Regional Treasury Center Pte. Ltd. (PTTRTC) (ปัจจุบันไม่มีการดำเนินกิจการแล้ว (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มีนาคม 2563)
	ผู้ว่าการ	2) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)
	กรรมการผู้จัดการ	2.1) บริษัท กฟผ.อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (บริษัท EGATi) (ในเครือ กฟผ.)
	กรรมการผู้จัดการ	2.2) บริษัท ผลิตไฟฟ้าและน้ำเย็น จำกัด (บริษัท DCAP) (ในเครือ กฟผ./ปตท./กฟน.)
(11) กระทรวงพาณิชย์		
	ผู้อำนวยการ	1) องค์การคลังสินค้า (อคส.)

กลุ่มตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง	สังกัด
	(12) กระทรวงมหาดไทย	
	ผู้ว่าการ	1) การประปานครหลวง (กปน.)
	ผู้ว่าการ	2) การประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.)
	ผู้ว่าการ	3) การไฟฟ้านครหลวง (กฟน.)
	ผู้ว่าการ	4) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.)
	กรรมการผู้จัดการใหญ่	5) บริษัท พีโอเอ็นคอม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (ในเครือการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค)
	ผู้อำนวยการ	6) องค์การตลาด (อต.)
	(13) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	
	ผู้ว่าการ	1) สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)
	ผู้อำนวยการ	2) องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ (อพวช.)
	(14) กระทรวงสาธารณสุข	
	ผู้อำนวยการ	1) องค์การเภสัชกรรม (อก.)
	(15) กระทรวงอุตสาหกรรม	
	ผู้ว่าการ	1) การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.)
2.7 หัวหน้าหน่วยงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ		
	เลขาธิการ	2.7.1 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
		2.7.2 สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
		2.7.3 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
		2.7.4 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
2.8 ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด		
	เลขาธิการ	2.8.1 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
		2.8.2 สำนักงานศาลยุติธรรม
		2.8.3 สำนักงานศาลปกครอง
		2.8.4 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
		2.8.5 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ภาคผนวก ข

ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ออกความใน มาตรา 126 และมาตรา 127

แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

- ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา 126 พ.ศ. 2563
- ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดจำนวนหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่กรรมการผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระและเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ถือหุ้นได้ตามมาตรา 126 (2) พ.ศ. 2563
- ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดจำนวนหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่กรรมการผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระและเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ถือหุ้นได้ตามมาตรา 126 (3) พ.ศ. 2563
- ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งซึ่งต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามมาตรา 127 พ.ศ. 2563

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามความในมาตรา ๑๒๖

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ห้ามมิให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามความในมาตรา ๑๒๖ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามความในมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ พ.ศ. ๒๕๕๔

(๒) ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามความในมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕

ข้อ ๔ วัตถุประสงค์ของมาตรา ๑๒๖ เป็นการป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งมีที่มาจากการที่เจ้าพนักงานของรัฐได้รับมอบอำนาจจากรัฐ ทำให้มีอำนาจในการอนุมัติ อนุญาต การให้สัมปทาน และลงนามในสัญญาต่าง ๆ รวมถึงเจ้าพนักงานของรัฐที่มีอำนาจในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี ดังนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงกำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่อยู่ภายใต้บังคับตามมาตรา ๑๒๖ ดังต่อไปนี้ และรวมถึงเจ้าพนักงานของรัฐที่ได้รับมอบอำนาจให้กระทำการดังกล่าว

(๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๑.๑ นายกรัฐมนตรี

๑.๒ รัฐมนตรี

๑.๓ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๑.๔ สมาชิกวุฒิสภา

(๒) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

๒.๑ สำหรับข้าราชการพลเรือน

๒.๑.๑ หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรม

๒.๒ สำหรับข้าราชการทหาร

๒.๒.๑ ปลัดกระทรวงกลาโหม

๒.๒.๒ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด

๒.๒.๓ ผู้บัญชาการเหล่าทัพ

๒.๓ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

๒.๔ ผู้ว่าราชการจังหวัด

๒.๕ ปลัดกรุงเทพมหานคร

๒.๖ กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

๒.๗ หัวหน้าหน่วยงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

๒.๗.๑ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒.๗.๒ เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๒.๗.๓ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

๒.๗.๔ เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๘ ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

๒.๘.๑ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๘.๒ เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

๒.๘.๓ เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

๒.๘.๔ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๒.๘.๕ เลขาธิการวุฒิสภา

(๓) ผู้บริหารท้องถิ่น

๓.๑ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

๓.๒ นายกเมืองพัทยา

๓.๓ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๓.๔ นายกเทศมนตรี

๓.๕ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

หน้า ๒๔

เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๒๐ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๑๓ มีนาคม ๒๕๖๓

ข้อ ๕ ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้รักษาการตามประกาศนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้หรือการปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาด คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เป็นที่สิ้นสุด

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

พลตำรวจเอก วีชรพล ประสารราชกิจ

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

หน้า ๒๐

เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๒๐ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๑๓ มีนาคม ๒๕๖๓

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

เรื่อง กำหนดจำนวนหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ถือหุ้นได้ตามมาตรา ๑๒๖ (๒)

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรให้มีประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดจำนวนหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ถือหุ้นได้ตามมาตรา ๑๒๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดจำนวนหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ถือหุ้นได้ตามมาตรา ๑๒๖ (๒) พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ตามมาตรา ๑๒๖ (๒) ได้ไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทนั้น

ข้อ ๔ ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้รักษาการตามประกาศนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้หรือการปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาด คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

พลตำรวจเอก วัชรพล ประสารราชกิจ

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

เรื่อง กำหนดจำนวนหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ถือหุ้นได้ตามมาตรา ๑๒๖ (๓)

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรให้มีประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดจำนวนหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ถือหุ้นได้ตามมาตรา ๑๒๖ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๖ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดจำนวนหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ถือหุ้นได้ตามมาตรา ๑๒๖ (๓) พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ตามมาตรา ๑๒๖ (๓) ได้ไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทนั้น

ข้อ ๔ ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้รักษาการตามประกาศนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้หรือการปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาด คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

พลตำรวจเอก วัชรพล ประสารราชกิจ

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

หน้า ๒๕
เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๒๐ ก ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๓

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

เรื่อง กำหนดตำแหน่งซึ่งต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๒๗

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยเป็นการสมควรกำหนดตำแหน่งผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ห้ามมิให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๒๖ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ภายในสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งซึ่งต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๒๗ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นตำแหน่งซึ่งต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๒๖ (๔)

(๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๑.๑ นายกรัฐมนตรี

๑.๒ รัฐมนตรี

๑.๓ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๑.๔ สมาชิกวุฒิสภา

(๒) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

๒.๑ สำหรับข้าราชการพลเรือน

๒.๑.๑ หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรม

๒.๒ สำหรับข้าราชการทหาร

๒.๒.๑ ปลัดกระทรวงกลาโหม

๒.๒.๒ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด

๒.๒.๓ ผู้บัญชาการเหล่าทัพ

๒.๓ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

๒.๔ ผู้ว่าราชการจังหวัด

๒.๕ ปลัดกรุงเทพมหานคร

๒.๖ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

๒.๗ หัวหน้าหน่วยงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

- ๒.๗.๑ เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- ๒.๗.๒ เลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ๒.๗.๓ เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- ๒.๗.๔ เลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๒.๘ ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด
 - ๒.๘.๑ เลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
 - ๒.๘.๒ เลขานุการสำนักงานศาลยุติธรรม
 - ๒.๘.๓ เลขานุการสำนักงานศาลปกครอง
 - ๒.๘.๔ เลขานุการสภาผู้แทนราษฎร
 - ๒.๘.๕ เลขานุการวุฒิสภา

ข้อ ๔ ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้รักษาการตามประกาศนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้หรือการปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาด คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

พลตำรวจเอก วัชรพล ประสารราชกิจ

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

บรรณานุกรม

หนังสือ

กำชัย จงจักรพันธ์. การขัดกันแห่งผลประโยชน์กับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 100. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ ฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจริญรัฐการพิมพ์, 2558.

ภูริชญา วัฒนรุ่ง. หลักกฎหมายมหาชน. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2556.
สมคิด เลิศไพฑูรย์. การกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

สุทธินันท์ สาริมาณ. การกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามดำเนินการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมตามบทบัญญัติมาตรา 100 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. คู่มือการปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อมิให้ดำเนินการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ตามมาตรา 100 แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต. : บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, 2556.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชำนาญ จันทรเรือง, “ควบคุมบังคับบัญชา-กำกับดูแล : ปัญหาการปกครองท้องถิ่น” [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 27 มกราคม 2563. แหล่งที่มา : <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/644263>

“เศรษฐกิจในรูปของเอกชน” [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 27 มกราคม 2563. แหล่งที่มา : <http://mbaconduct.blogspot.com/2012/08/blog-post.html>

“หลักกฎหมายปกครองวันละเรื่อง” [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 27 มกราคม 2563. แหล่งที่มา : <https://th-th.facebook.com/DroitAdministrative/posts/736922066323706/>

**คู่มือการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล
กับประโยชน์ส่วนรวมตามมาตรา 126 และมาตรา 127 แห่งพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561**

คณะผู้จัดทำ

นายสุรพงษ์ อินทรถาวร	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
นายศักดิ์ชัย จันทรแสงวัฒนา	ผู้อำนวยการสำนักการขัดกันแห่งผลประโยชน์
นายเทอดภูมิ ทัศนพิมล	เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการ
นางสาวทิพวรรณ เศรษฐฤกษ์กุล	เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการ
นายจตุรพร จิรพงศ์ไพโรจน์	เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการ
นางสาวอิสริยา ดีปินวงค์	เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการ
นายอภิเดช คงขยัน	เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตปฏิบัติการ
นายพร้อมพงศ์ วานิชสมบัติ	พนักงานสอบสวน ระดับต้น
นางสาวลลิตา เทากระแสร์สินธุ์	นิติกรปฏิบัติการ

พิมพ์ครั้งที่ 1 กรกฎาคม 2563

จำนวนพิมพ์ 11,000 เล่ม

จัดทำโดย สำนักการขัดกันแห่งผลประโยชน์
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
เลขที่ 361 ถนนพหลโยธิน ต.ท่าทราย อ.เมืองนนทบุรี จ.นนทบุรี 11000
โทร. 0 2528 4800 หรือสายด่วน ป.ป.ช. 1205

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [6309-035/11,000]
254 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทร. 0-2218-3563 e-mail: cuprint@hotmail.com
www.cupress.chula.ac.th

คู่มือการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับ การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมตามมาตรา 126 และมาตรา 127 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ออกตามความ ในมาตรา 126 และมาตรา 127

แบบฟอร์มการขอหารือเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ตามหมวด 6 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

สื่อประชาสัมพันธ์ที่สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

สำนักงานชดกันแห่งผลประโยชน์

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

เลขที่ 361 ถ.นนทบุรี ต.ท่าทราย อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

โทร. 0 2528 4800 หรือ สายด่วน ป.ป.ช. 1205

www.nacc.go.th/coi